

IURIDICA PRIMA

Institute for Legal – Economic Research and Education
Институт за правно-економски истражувања и едукација

8-ма Меѓународна научна конференција
ОХРИДСКА ШКОЛА НА ПРАВОТО - 2021
„Улогата и значењето на кодофикацијата на правото во
современите законодавства“

КНИГА НА АПСТРАКТИ

12-15 Мај Охрид 2022

8-th International Scientific Conference
OHRID SCHOOL OF LAW - 2021
„Codification of the Law: Its Role and significance in the
Contemporary Legislations“

BOOK OF ABSTRACTS

12-15 May Ohrid 2022

Издавач:

Институт за правно-економски истражувања и едукација

ЈУРУДИКА ПРИМА

Димо Хаџи Димов 8/1-1 Скопје, Република Македонија

iuridicaprima.mk

iuridicaprima@gmail.com

Publisher:

Institute for Legal-Economic Research and Education

IURIDICA PRIMA

Dimo Hadzi Dimov 8/1-1 Skopje, Republic of Macedonia

iuridicaprima.mk

iuridicaprima@gmail.com

За издавачот:

Проф. д-р Ангел Ристов

Претседател на Институтот IURIDICA PRIMA

For the Publisher:

Angel Ristov, Phd

Associate Professor Faculty of Law Iustinianus Primus

University "Ss. Cyril and Methodius"

Печати:

Стоби Трејд

Print:

Stobi Trejd

Institute for Legal – Economic Research and Education
IURIDICA PRIMA

Editor –in-chief: Professor Angel Ristov

Secretary: Ilija Rumenov, PhD

International Editorial Board:

PhD, Ivan Rushev, Faculty of Law, University “St. Kliment Ohridski” Sofia, Republic of Bulgaria; Phd, Mihail Malchev, Faculty of Law, University “St. Kliment Ohridski” Sofia, Republic of Bulgaria; PhD, Barbara Novak, Faculty of Law, University in Ljubljana, Republic of Slovenia; PhD, Velibor Korać, Faculty of Law, University in Podgorica, Republic of Monte Negro; PhD, Ilija Vukčević, Faculty of Law, University, Donja Gorica, Podgorica, Republic of Monte Negro; PhD, Nenad Tešić, Faculty of Law, University in Belgrade, Republic of Serbia; PhD, Novak Krstić, Faculty of Law, University in Nis, Republic of Serbia; PhD, Marko Bevanda, Faculty of Law, University in Mostar, Republic of Bosnia and Hercegovina; PhD, Radenko Jotanović, Faculty of Law, University in Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Hercegovina; PhD, Sanja Gongeta, Republic of Croatia, College of Applied Sciences Lavoslav Ružički in Vukovar, Republic of Croatia; PhD, Lidija Šimunović, Faculty of Law, University in Osijek, Republic of Croatia; PhD, Marko Tomljanović, Faculty of Economic and Business, University in Rijeka, Republic of Croatia; Seregin Andrej Viktorovich, Assistant Professor, Candidate on Legal Sciences, South Federal University, Rostov on Don, Russian Federation; PhD, Ivana Shumanovska Spasovska, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia; PhD, Lazar Jovevski, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia; PhD, Jovan Zafirovski, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of North Macedonia; PhD, Ilija Rumenov, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of North Macedonia; LLM, Ilija Manasiev, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of North Macedonia; PhD, Toni Gjorgiev, Military Academy, Skopje, Republic of North Macedonia, PhD, Zoran Jovanovski, Military Academy, Republic of North Macedonia; PhD, Milica Shutova, Faculty of Law, University “Goce Delchev, Stip, Republic of North Macedonia; PhD, Bekim Nuhija, Faculty of Law, South East European University, Tetovo, Republic of North Macedonia; PhD, Arta Selmani Bakiu, Faculty of Law, South East European University, Tetovo, Republic of North Macedonia; PhD Irma Bairami, Faculty of Law, State University in Tetovo, Republic of North Macedonia; LLM, Marjan Kocevski, Notary Public, Skopje, Republic of North Macedonia; PhD, Laura Vorpsi, Faculty of Law University of Tirana, Republic of Albania, LLM, Aleksandar Shopov, judge, Republic of North Macedonia, PhD, Kaltrina Zekoli, Faculty of Social Sciences, University Mother Tereza Skopje.

Институт за правно-економски истражувања и едукација
ЈУРИДИКА ПРИМА

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Ангел Ристов

Секретар: проф. д-р Илија Руменов

Меѓународен уредувачки одбор:

Д-р Иван Русчев, Правен факултет Универзитет „Св. Климент Охридски“ Софија, Република Бугарија; Д-р Михаил Малчев, Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“ Софија, Република Бугарија; Д-р Барбара Новак, Правен факултет, Универзитет во Љубљана, Република Словенија; Д-р Илија Вукчевиќ, Правен факултет, Универзитет Доња Горица, Подгорица, Република Црна Гора; Д-р Велибор Кораќ, Правен факултет, Универзитет во Подгорица, Република Црна Гора; Д-р Ненад Тешиќ, Правен факултет Универзитет во Белград, Република Србија; Д-р Новак Крстиќ, Правен факултет Универзитет во Ниш, Република Србија; Д-р Марко Беванда, Правен факултет Универзитет Мостар, Република Босна и Херцеговина; Д-р Раденко Јотановиќ, Правен факултет Универзитет во Бања Лука, Република Српска, Босна и Херцеговина; Д-р Сања Гонцета, Колеџ на применети науки Лавослав Ружички, Република Хрватска; Д-р Лидија Шимуновиќ, Правен факултет, Универзитет во Осијек, Република Хрватска; Д-р Марко Томљановиќ, Факултет за економија и бизнис, Универзитет во Ријека, Република Хрватска; Серегин Андреј Викторович, кандидат на правни наука Јужниот федерален универзитет во Ростов на Дон, Руска Федерација; Д-р Ивана Шумановска Спасовска, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил Методиј“ Скопје; Д-р Лазар Јовевски, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил Методиј“ Скопје; Д-р Јован Зафировски, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Д-р Илија Руменов, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје; М-р Илија Манасиев, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје; Д-р Тони Ѓоргиев, Воена Академија „Михајло Апостолски“ Скопје; Д-р Зоран Јовановски, Воена Академија „Михајло Апостолски“ Скопје; Д-р Милица Шутова, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип; Д-р Беќим Нухија, Правен факултет, Универзитет ЈИЕ Тетово; Д-р Арта Селмани Баќиу, Правен факултет, Универзитет ЈИЕ Тетово; Д-р Ирма Бајрами, Правен факултет, Државен универзитет во Тетово; М-р Марјан Коцевски, нотар во Куманово, Д-р Лаура Ворпси, Правен факултет, Универзитет во Тирана, Република Албанија, М-р Александар Шопов, судија, Република Северна Македонија, Д-р Калтрина Зеколи, Факултет за социјални науки, Универзитет „Мајка Тереза“ Скопје.

ДОАЈЕНИ ВО ПРАВОТО (BARDS IN THE LAW)

*Проф. д-р Борче Давитковски
Проф. д-р Елена Давитковска
Проф. д-р Ивана Шумановска-Спасовска
Проф. д-р Ирина Пиперкова*

Законот за управни спорови од 2019

помеѓу нормата и стварноста

Апстракт: Во Република Северна Македонија од осамостојувањето до денес се донесени два закона за управни спорови. Како главна специфика на првиот Законот за управни спорови кој беше донесен во 2006 беше етаблирањето на посебен Управен суд како надлежен за решавање на управните спорови, со што управното судство во нашата земја се смета дека е дел од европско-континенталниот систем на решавање на управни спорови, следствено на тоа дека во беа исполнети двата критериуми и тоа, постоење на посебен закон со кој се регулираат управните спорови и постоење на посебен Управен суд кој ќе биде надлежен само за решавање на управни спорови. По неколку годишната примена на овој закон се појави потреба од донесување на нов закон за управни спорови. Оваа потреба за засноваше на неколку причини меѓу кои потребата од јакнење на ефикасноста во однос на остварување на управно судската заштита, потребата од усогласување на законот со европските принципи и стандарди во однос на управно-судската постапка, како и потребата од усогласување на Законот за управни спорови со Законот за општата управна постапка од 2015 година.

Оттука, во 2019 година беше донесен нов Закон за управни спорови, кој имаше одложно дејство на примена од една година. Во новиот закон се инкорпорирани одредби со кои се врши усогласување на Законот за управни спорови како со европските принципи и стандарди, така и со Законот за општата управна постапка, но и одредби со чија доследна примена треба да се очекува јакнење на ефикасноста во однос на решавање на управните спорови.

Целта на истражувањето во овој труд е да се изврши анализа на новите законски решенија содржани во Законот за управни спорови, како и нивната применливост. И покрај фактот што овој закон се применува само две години во трудот ќе биде направена емпириска анализа во која ќе се анализираат податоците од работењето на Управниот суд, а се со цел да се види дали е зголемена ефикасноста на решавањето на управните спорови, дали и колку често Управниот суд одлучува на основа на претходно спроведена усна расправа, каков вид на одлуки најчесто носи судот и други прашања кои се однесуваат на доследната примена на новите законски решенија.

Воедно во трудот ќе биде даде одговор на прашањето кои се очекувањата од новите законски решенија и дали во пракса тие се применуваат и ги даваат очекуваните резултати.

Клучни зборови: управен спор, управно судство, усна расправа, ефикасност, управно-судска поста

The Law on Administrative Disputes from 2019

between the norm and reality

Abstract: In the Republic of North Macedonia, since independence, have been adopted two laws on administrative disputes. The main specificity of the first Law on Administrative Disputes that was adopted in 2006 was the establishment of a special Administrative Court as competent to resolve administrative disputes, which the administrative judiciary in our country is considered part of the European-continental system of resolving administrative disputes. This is because the two criteria that characterize this system are met, namely, the existence of a special law that regulates administrative disputes and the existence of a special Administrative Court that will be competent only for resolving administrative disputes. After several years of application of this law, there was a need to adopt a new law on administrative disputes. This need was based on several reasons, including the need to strengthen efficiency in terms of achieving administrative court protection, the need to harmonize the law with European principles and standards regarding administrative court procedure, as well as the need to harmonize the Law on Administrative disputes with the Law on General Administrative Procedure of 2015.

The purpose of the research in this paper is to analyze the new legal solutions contained in the Law on Administrative Disputes, as well as their applicability. Despite the fact that this law has been applied for only two years, in the paper we will make an empirical analysis, in which will analyze the data from the work of the Administrative Court, in order to see if the efficiency of resolving administrative disputes has increased, and how often the Administrative Court decides on the basis of a previously conducted oral hearing, what kind of decisions are most often made by the court and other issues related to the consistent application of the new legal solutions. Also in the paper we will answer the question what are the expectations from the new legal solutions and whether in practice they are applied and give the expected results.

Keywords: administrative dispute, administrative judiciary, oral hearing, efficiency, administrative court procedure

*Проф. д-р Никола Тупанчески,
редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, Универзитет
„Св. Кирил и Методиј“ и министер за правда во Владата на Р.С. Македонија.*

*Проф. д-р Александра Деаноска Трендафилова,
редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, Универзитет
„Св. Кирил и Методиј“.*

ПРОЛЕГОМЕНА КОН НОВИОТ МАКЕДОНСКИ КРИВИЧЕН ЗАКОНИК

Анстракт: Кривичниот законик на самостојна Република Македонија беше усвоен во 1996 година со што беше означена првата фаза од реформата на казнено-правниот систем во новата држава. Низ годините тој беше триесетина пати предмет на измени и дополнувања, најчесто заради имплементација и транспонирање на одредби од меѓународни документи, но неретко и заради исполнување на други цели, при што неколкупати беше и под лупата на Уставниот суд. Треба да се нагласи и дека голем број одредби за кривични дела се наоѓаа во вонкривични прописи.

Заради исполнување на целите за кодификација на казненото законодавство и усогласување со европските директиви, други меѓународни инструменти за заштита на човековите права и со стандардите на ЕСЧП, во Стратегијата за реформа на правосудниот сектор 2017-2022 на Министерството за правда на Р.С. Македонија беше предвидено донесување на целосно нов Кривичен законик.

Во пресрет на објавувањето на нацрт- текстот, авторите во овој труд ќе се осврнат на повеќегодишниот процес на изготвување на нацрт- текстот на новиот Кривичен законик низ процес на инклузија на сите релевантни субјекти, на целите и мотивите, како и на предизвиците со кои членовите на работните групи се соочија во текот на својата работа.

Клучни зборови: кривичен законик, реформи, измени, кодификација.

Prof. Dr. Sc. Nikola Tupanceski,

*Full Professor at the Faculty of Law “Iustinianus Primus”, University Ss. Cyril and Methodius and Minister of Justice in the Government of Republic of N.Macedonia.
Prof. Dr. Sc. Aleksandra Deanoska Trendafilova,
Full Professor at the Faculty of Law “Iustinianus Primus”, University Ss. Cyril and Methodius.*

PROLEGOMENA TO THE NEW MACEDONIAN CRIMINAL CODE

Abstract: The Criminal Code of the independent Republic of Macedonia was adopted in 1996, which marked the first phase of the reform of the criminal justice system in the new country. Over the years, it has been subject to amendments thirty times, mostly for the implementation and transposition of provisions of international documents, but often for fulfilment of other purposes, and several times was under the scrutiny of the Constitutional Court. It should also be noted that a number of criminal provisions were contained in non-criminal regulations.

In order to meet the goals of codification of criminal legislation and harmonization with European directives, other international instruments for protection of human rights and with the standards of the ECtHR, in the Strategy for Reform of the Judicial Sector 2017-2022 of the Ministry of Justice of the R.S. Macedonia, the adoption of a completely new Criminal Code was envisaged.

In the light of the forthcoming publication of the draft - text, the authors in this paper will address the several-years process of drafting the new Criminal Code through a course of inclusion of all relevant entities, the goals and motives, as well as the challenges that the members of the working groups encountered in the course of their work.

Key words: criminal code, reform, amendments, codification.

*Проф д-р Дејан Мицковиќ
Редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје*

Реформите во семејното право во Граѓанскиот законик

Анстракт: Изработката на Граѓанскиот законик, проект кој е започнат уште во 2010 година и се очекува да заврши во наредниве две години, ќе претставува најзначајна реформа во сферата на граѓанското право, како и во правото воопшто во Македонија во последниве 30 години. Со граѓанскиот закон се очекува да се добие законски текст во кој, по примерот на најголемиот број европски земји, материјата на граѓанското право ќе биде уредена на еден сеопфатен, кохерентен и систематски начин. Во рамките на Граѓанскиот закон, во Книга петта ќе бидат уредени и семејноправните односи. Подготвувањето на Граѓанскиот закон ќе овозможи да се извршат сеопфатни и неопходни реформи во сферата на семејното право, каде немаме сериозна реформа уште од далечната 1992 година, кога беше донесен Законот за семејството. Најзначајни реформи во семејното право се очекува да бидат деталното регулирање на вонбрачната заедница, поради тоа што постојното законско решение е крајно несоодветно и доведува до сериозни проблеми во практиката како и прифаќање и правно уредување на сврчувачката, која во практиката често се применува но не е правно уредена. Во реформите на семејното право најзначајно ќе биде обезбеди подобра правна заштита на правата и на интересите на децата, особено во однос на нивното право да бидат субјекти на правото и да можат да го кажат своето мислење во сите постапки во кои се решава за нивните права и интереси, како и во сеопфатното прифаќање и уредување на најдобриот интерес на детето во семејното законодавство. Сеопфатна реформа треба да се направи и во регулативата со која се уредува вршењето на родителското право по разводот на брак како и контактите на родителите и децата, а особено е значајно посоодветно да се уредат надлежностите на судовите и на центрите за социјална работа во сферата на семејноправните односи. Покрај ова, значајно ќе биде да се уреди и брачниот договор, како и да се направи попрецизно определување на посебниот и заедничкиот имот на брачните партнери, како и да се направи сериозна реформа во однос на регулирањето на издршката помеѓу родителите и децата.

Dejan Mickovik, PhD
Full time professor, Faculty of Law Iustianus Primus
University Ss. Cyril and Methodius Skopje

Reforms in family law in the Civil Code

Abstract: The drafting of the Civil Code, a project that started in 2010 and is expected to be completed in the next two years, will be the most significant reform in the field of civil law, as well as in law in Macedonia in general in the last 30 years. The Civil Code is expected to provide a legal text in which, following the example of most European countries, the matter of civil law will be regulated in a comprehensive, coherent and systematic way. Within the framework of the Civil Code, in the fifth Book, the family relations will be regulated. The preparation of the Civil Code will enable comprehensive and necessary reforms in the field of family law, where we have not had a serious reform since 1992, when the Law on Family was adopted. The most important reforms in family law are expected to be the detailed regulation of the extramarital union, because the existing legal solution is extremely inappropriate and leads to serious problems in practice, as well as acceptance and legal regulation of the engagement contract, which in practice is often applied but not legally regulated. In the reforms of the family law, the most important topic will be to provide better legal protection of the rights and interests of the children, especially regarding their right to be subjects of law and to be able to express their opinion in all procedures in which their rights and interests are decided, as well as in the comprehensive acceptance and regulation of the best interest of the child in family legislation. A comprehensive reform should be made in the regulations concerning the exercise of parental rights after divorce as well as the contacts of parents and children. Moreover, it is especially important to regulate more appropriately the competencies of the courts and the centers for social work in the field of family law relations. In addition, it will be important to regulate the marriage contract, as well as to make a more precise determination of the separate and joint property of the spouses, as well as to make a serious reform regarding the regulation of alimony between parents and children.

Др Нина Планојевић
редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
Др Драгица Живојиновић
редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу

О МЕСТУ САХРАЊИВАЊА УМРЛИХ У СРПСКОМ И МАКЕДОНСКОМ ПРАВУ

Анстракт: Иако је смрт неминовност, човек нерадо размишља о овој теми. Услед тога је већина људи мало информисана о регулативи сахрањивања и с поверењем све у вези судбине сопствених посмртних остатака препушта законодавцу и најближима. Зато је посебно важно да област сахрањивања буде добро регулисана, како би се оно, када дође тај тренутак, несметано одвијало. Иако се погребне услуге пружају свакодневно, недостаци у њиховој регулативи се најлакше уочавају у ванредним околностима, када долази до наглог повећања броја умрлих, попут епидемија заразних болести - што је недавно са болешћу *covid-19* снашло читав свет. То је био и непосредни повод да предмет овог рада буде анализа и компарација прописа којима је у српском и македонском праву регулисано сахрањивање умрлих. Пошто је реч о обимној теми, ауторке је нису могле обрадити у целини, па су своја разматрања ограничиле на само једно питање, које су сматрале посебно значајним, а то је место сахрањивања умрлих. У оквиру ове теме оне ће се најпре у основним цртама бавити правним режимом гробаља, а затим детаљима регулативе права на гробно место (појмом, врстама, начином стицања и преноса *inter vivos i mortis causa* и престанка). У закључном делу рада ауторке ће, на основу претходно извршених анализа, дати вредносну оцену прописа којима је уређено сахрањивање, посебно указујући на оне, које би за убудуће требало кориговати.

Кључне речи: сахрањивање умрлих у српском и македонском праву, место погребња, гробље, право на гробно место.

Dr Nina Planojević

full professor of the University of Kragujevac Faculty of Law

Dr Dragica Živojinović

full professor of the University of Kragujevac Faculty of Law

BURIAL GROUND IN SERBIAN AND MACEDONIAN LAW

Abstract: Although death is inevitable, people do not like to think about it. As a result, very few are actually informed about the norms which regulate burial procedure and tend rather to leave it to the closest family and legislators to take care of their remains after death. This is why it is important that the matter related to burial procedure is well regulated in order, when the time comes, everything should go smoothly. Although funeral services are offered on daily bases, the weaknesses of pertaining regulations are most easily discerned in outstanding circumstances when there is an increased number of deaths, such as during the outbreaks of infectious diseases, or in case of the recent global pandemics affected by covid-19 virus. This has motivated the authors of this paper to conduct comparative analysis of the norms in Serbian and Macedonian legislation which regulate the burial procedure. Since it covers rather a large scope of regulations, the authors could not cover the entire corpus, but focused their attention to the issue which they think deserves special consideration, the issue of burial ground. Hence, in this paper they will first briefly analyze the legal arrangement of cemeteries and then discuss the details of the norms regulating the right to the burial place (concept, types, acquisition and transfer of right *inter vivos* and *mortis causa*, as well as its termination). In the concluding part, the authors will, on the basis of the previously conducted analyses, present their assessment of the norms which regulate burial procedure, pointing to those that need to be corrected in future.

Key words: burial of the deceased in Serbian and Macedonian law, burial ground, cemeteries, the right to a burial place.

Др Нада Тодоровић
редовни професор Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

ИЗАЗОВИ ЗА ДРУШТВЕНУ ОДГОВОРНОСТ КОМПАНИЈА

Анстракт: У раду се разматра питање одрживости концепта друштвено одговорног пословања компанија у светлу нових кризних догађаја који потресају савремени свет, као што су пандемија COVID 19, нова ратна жаришта, угрожавање животне средине. Друштвено одговорно пословање компанија је део дугорочне пословне стратегије компанија која служи општем добру, напретку друштвене заједнице и уравнотежењу профитних и ширих друштвених циљева у пословању компанија.

Трећи агенцијски проблем корпоративног управљања који настаје због конфликта интереса интерних и екстерних група везаних за пословање компанија (мултиинтересни концепт) решава се кроз стратегију друштвено одговорног пословања компанија. Основ за друштвену одговорност компанија је правно признат stakeholder концепт који почива на вишеслојности конститутивних интереса у компанији (интерес запослених, интерес управе, интерес потрошача, интерес државе и локалне заједнице), насупрот shareholder концепту који признаје постојање само једног интереса, интереса акционара као власника капитала. Посебан осврт у раду је дат на друштвену одговорност у ширем смислу, према спољним носиоцима интереса и то одговорност према држави и локалној заједници. Овај аспект друштвене одговорности у садашњем тренутку пред мултинационалне компаније поставља неке изазове који могу да доведу у питање основне постулате друштвене одговорности. Отежани услови пословања у кризним временима пред модерне компаније постављају нове изазове који се свode на то да уједине друштвено одговорно пословање као дугорочну пословну стратегију са профитном, тржишном стратегијом. Постизање овог циља подразумева напредак на плану регулативе концепта друштвене одговорности компанија, а то значи да ће у времену које долази друштвена одговорност у ширем смислу постати све више правни институт, а не само морална обавеза компаније која почива на добровољној основи.

Кључне речи: друштвена одговорност компанија, stakeholder концепт, shareholder концепт, одговорност компанија према држави, профит од друштвено одговорног пословања.

*Dr Nada Todorovic, full professor
University of Kragujevac Faculty of Law
ntodorovic@jura.kg.ac.rs*

Abstract: In this paper the author reviews the issue of the sustainability of the concept of corporate social responsibility in light of recent crises, such as COVID-19 pandemics, new war conflicts, environmental threats, etc. Corporate social responsibility represents a part of company's long-term strategy to serve and support the public good and progress of social community while keeping the balance between profit targets and broader social objectives in performing its business activities.

The third agency problem of corporate management which arises as a result of the conflict of interests between company's internal and external stakeholders (multi-interest concept) is resolved using the strategy of corporate social responsibility. The foundation of the corporate social responsibility lies in the legally recognized stakeholder concept which is based on a multi-layered constitutive interests in the company (employees' interests, management interest, consumers' interests, the interest of the state and local community), as opposed to the shareholder concept which assumes the existence of only one interest, the interest of the shareholders as the capital owners.

In this paper, the special focus is placed on corporate social responsibility as a broader concept including the interest of external stakeholders – the corporate responsibility towards the state and local community. This aspect of social responsibility at the current times poses certain challenges to multinational companies which may put at risk the basic postulates of social responsibility. Difficult operating conditions in these times of crises pose new challenges to modern companies that should lead to the unification of socially responsible actions and profit and market oriented policies into a long-term strategy. Attaining this goal needs the improvement of laws regulating the concept of social responsibility. This means that in future the corporate social responsibility in a broader aspect will become rather a legal institute and not only a moral duty of company, executed on voluntary basis.

Key words: corporate social responsibility, stakeholder concept, shareholder concept, corporate social responsibility towards the state, profit from socially responsible business

ПРИВАТНО И ЈАВНО ПРАВО (PRIVATE AND PUBLIC LAW)

*Проф. д-р Александра Груевска Дракулевски¹
Проф. д-р Бобан Мисоски²*

---

¹Редовен професор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, a.gruevskadrukulevski@pf.ukim.edu.mk

²Вонреден професор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, b.misoski@pf.ukim.edu.mk

НОВИОТ КОНЦЕПТ НА ПОМИЛУВАЊЕТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Апстракт: Авторите на трудот се осврнуваат на новиот предлог Закон за помилување кој претставува значајна реформа на помилувањето во нашата држава. Актуелниот Закон за помилување е донесен во 1993 година, изменет во 2009-та и во 2016-та година, а измената и дополнувањето на Законот од 2009-та година е укината со Одлука на Уставниот суд во 2016 година. Во изминатите години Законот за помилување го следеа низа контраверзи за кои се' уште се водат постапки пред ЕСЧП. Во новиот предлог на Законот се предвидува суштинска измена во смисла на напуштање на аболицијата (ослободување од гонење), односно се предвидува можноста за помилување само на лица осудени со правосилна судска пресуда. Во трудот авторите посебно ги истакнуваат предностите на ваквиот концепт кој ја минимизира можноста за злоупотреби на институтот помилување во политички цели. Исто така, авторите критички се осврнуваат и на други аспекти што претставуваат новини во предлог Законот. Донесувањето на новиот Закон за помилување неминовно е поврзано со измени на Кривичниот законик на Македонија.

Клучни зборови: помилување, аболиција, казна, гонење, закон.

---

³ Вонреден професор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, a.spasov@pf.ukim.edu.mk

Prof. Dr. Aleksandra Gruevska Drakulevski⁴
Prof. Dr. Boban Misoski⁵
Prof. Dr. Aleksandar Lj. Spasov⁶

THE NEW CONCEPT OF PARDON IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Abstract: The authors of the paper refer to the new draft Law on Pardon which is a significant reform of pardon in our country. The current Law on Pardon was adopted in 1993, amended in 2009 and 2016, and the amendments to the Law from 2009 was repealed by a Decision of the Constitutional Court in 2016. In recent years, the Law on Pardon has been followed by a series of controversies for which proceedings are still pending before the ECtHR. The new draft law envisages a substantial change in terms of abandonment of abolition (release from prosecution), i.e. the possibility of pardon only for persons convicted by a final court judgment. In the paper, the authors especially emphasize the advantages of such a concept that minimizes the possibility of abuse of the institute of pardon for political purposes.

The authors also critically address other aspects that are novelties in the draft law. The adoption of the new Law on Pardon is inevitably related to amendments to the Criminal Code of Macedonia.

Keywords: pardon, abolition, punishment, prosecution, law.

---

⁴ Professor, Ss. Cyril and Methodius, Justinianus Primus Law Faculty, a.gruevskadrakulevski@pf.ukim.edu.mk

⁵ Associate Professor, Ss. Cyril and Methodius, Justinianus Primus Law Faculty, b.misoski@pf.ukim.edu.mk

⁶ Associate Professor, Ss. Cyril and Methodius, Justinianus Primus Law Faculty, a.spasov@pf.ukim.edu.mk

Zoran Jovanovski, PhD⁷

Associate professor Military Academy "General Mihailo Apostolski", Skopje
Republic of North Macedonia

Administrative agreements in NRM

Abstract : The administrative bodies, as well as the legal entities entrusted by law with the exercise of public authorizations, are obliged to provide the parties (legal or natural persons) with protection and easier realization of their rights. However, enabling the protection and realization of the rights of the parties must not be to the detriment of the rights of third parties, nor to the detriment of any public interest determined by law. The administrative bodies are obliged to act according to the Law on General Administrative Procedure (LGAP), on the one hand to strive to protect the legal order and the rule of law, and on the other hand to provide protection of the legal rights of legal entities and individuals. All of these can be achieved by applying the administrative agreement as a legal institute which with the purpose and meaning due to which it was created justified its existence. The administrative agreement according to the LGAP of the Republic of Macedonia is an agreement between a public body and a right or natural person (party), whose subject is performing a public service under the competence of a public body when it is published by law, and is in public interest and it does not restrict the rights of third parties.

What is specific about administrative agreements is that they have a number of similarities with two other important legal institutes, namely, administrative acts and civil law agreements. However, despite the similarities between them, there are significant differences, which are the position and role of the parties in relation to the administrative, ie administrative agreements, so it is necessary to distinguish these agreements, ie distancing from administrative acts and civil law agreements.

According to the LGAP, the administrative contract can be annulled by a lawsuit in front of a constitutional court, it can be amended if the legal requirements are not met, or it can be terminated.

The administrative bodies should be a professional service, ie they should play the role of an efficient partner, and thus they will contribute to easier realization of the activities that are of interest and importance for the parties. However, this does not mean abandoning the legal mechanisms of acting from a position of power, but achieving a public interest, which does not always coincide with individual interests.

Keywords: administrative agreement, administrative body, public interest, party, government

---

⁷zoranjovanovski43@gmail.com

Zeljko Lazic, Ph.D
Martin Matijašević, Ph.D

CODIFICATION OF CRIMINAL LEGISLATION IN THE KINGDOM OF SHS/YUGOSLAVIA

Abstract: The history of Serbian criminal law has gone through all those phases of development, through which European criminal legislation has passed, ie. through two ways of reacting to criminal behavior: private and public. The roots of criminal-legal protection until the beginning of the Second World War can be observed through three legal-historical periods, the first insurgent period, then the Ombudsman's and the Principality of Serbia, the second, which includes the Kingdom of Serbia and the third the SCS / Yugoslavia. The Kingdom of Serbia covers the historical period from 1882 to 1918, which brings with it some characteristics for the development of society, criminal law and criminal sanctions. The Criminal (Criminal) Code for the Principality of Serbia from 1860 was in force until June 30, 1882, when the first complete amendment to the Criminal Code in the Kingdom of Serbia was made within the framework of the new Serbian statehood.

Keywords: criminal law, codification, history, state, regime.

Проф. др Жељко Лазић *
Др Мартин Матијашевић **

КОДИФИКАЦИЈА КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА У КРАЉЕВИНИ СХС/ЈУГОСЛАВИЈИ

Анстракт: Историја српског кривичног права прошла је кроз све оне фазе развоја, кроз које је прошло и европско кривично законодавство, тј. кроз два начина реакције на криминално понашање: приватно и јавно. Корени кривично-правне заштите до почетка Другог светског рата могу се посматрати кроз три правно-историјска периода, први период устаничке, затим Уставобранитељске и Кнежевине Србије, други, који обухвата период Краљевине Србије и трећи који обухвата период Краљевине СХС/Југославије. Краљевина Србија обухвата историјски период од 1882. до 1918. године, који са собом носи неке карактеристике по развој друштва, кривичног права и кривичних санкција. Криминални (казнителни) законик за Књажевство Србију из 1860. године на снази је био до 30. јуна 1882. године када је у оквирима нове српске државности учињена прва целовитија измена и допуна Криминалног законика у Краљевини Србији.

Кључне речи: кривично право, кодификација, историја, држава, режим.

---

* Проф. др Жељко В. Лазић је ванредни професор на Академији за националну безбедност у Београду на правној групи предмета.

** Др Мартин Матијашевић је научни сарадник Међународног института за истраживање катастрофа у Београду.

АКТУЕЛНИ ПРЕДИЗВИЦИ ВО МЕЃУНАРОДНИТЕ МОНЕТАРНИ ОДНОСИ¹⁰

Анстракт: Меѓународните монетарни односи се дел од поширокиот сет на меѓународни економски односи кои се темелот за конкретни политики и соработка на државите на меѓународен план. Меѓународниот монетарен поредок не е уреден со меѓународен договор или со друг документ кој би ги организирал монетарните односи на меѓународен план, а за неговото спроведување би била задолжена определена меѓународна организација. Меѓународните монетарни односи се одвиваат по правила и практики кои го сочинуваат денешниот меѓународен монетарен поредок, а истиот го поврзуваме со крајот на Втората светска војна и создавањето на Бретонвудските институции. Под притисок на економските услови овој систем на меѓународни монетарни односи претрпел серија на промени, но во суштина го задржува истиот концепт. Сепак, денес како ретко кога во минатото меѓународниот монетарен систем е исправен пред сериозни предизвици. Трудот прави анализа на двата процеси кои имаат потенцијал од корен да го променат постојниот меѓународен поредок. Првиот процес е поврзан со дигитализацијата на парите како од аспект на појавата на криптовалутите така и од аспект на создавањето на дигитални валути на централните банки. Вториот процес е поврзан со геополитичките процеси кои можат да ги нарушат воспоставените економски односи и соработка на државите на економски план.

---

¹⁰ Јован Зафировски, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, email: j.zafiroski@pf.ukim.edu.mk

Др Страхиња Д. МИЉКОВИЋ, Ванредни професор,¹¹
Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ ПРИМАОЦА ЛИЗИНГА ИЗ УГОВОРА О ФИНАНСИЈСКОМ ЛИЗИНГУ У ПОЗИТИВНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Апстракт: Финансијски лизинг у индиректној форми као специфичан метод финансирања капиталних инвестиција добија све више на значају у савременом тржишном пословању. *Specificum* уговора о финансијском лизингу у индиректној форми је у томе да се састоји од два правно независна (уговор о лизингу и уговор о испоруци) а економски условљена уговора. Уговор о финансијском лизингу у индиректној форми не може се посматрати као тространи уговор, већ га треба сагледавати кроз призму права, обавеза и одговорности које уговорне стране имају једна према другој на основу уговора о испоруци и уговора о лизингу. UNIDROIT Конвенција о међународном финансијском лизингу предвиђа једнообразна правила и правне стандардерегулисања уговора о финансијском лизингу у индиректној форми. Одредбе Закона о финансијском лизингу Републике Србије регулишу правни положај примаоца лизинга, стим да су предвиђена решења у претежном делу преузета из Конвенције о међународном финансијском лизингу. Посебна пажња у раду биће посвећена правном положају примаоца лизинга у складу са решењима предвиђеним Нацртом грађанског законика Републике Србије.

Кључне речи: индиректни финансијски лизинг, прималац лизинга, давалац лизинга, права, обавезе, уговор о испоруци, уговор о лизингу.

---

¹¹strahinja.miljkovic@pr.ac.rs <https://orcid.org/0000-0002-1561-9071>

Strahinja D. Miljković, Associate Professor, PhD¹²
University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law

LEGAL POSITION OF THE LESSEE FROM THE FINANCIAL LEASING AGREEMENT IN THE POSITIVE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: Indirect financial leasing as a specific method of financing capital investments is gaining in importance in the modern market business. The specificity of the financial leasing agreement in the indirect form is that it consists of two legally independent agreements (leasing agreement and delivery agreement) and economically conditioned agreements. An indirect financial leasing agreement cannot be viewed as a three-way contract, but should be viewed through the prism of rights, obligations and responsibilities that the counterparties have for each other on the basis of the leasing agreement and delivery agreement. UNIDROIT Convention on International Financial Leasing provides for uniform rules and legal standards for the regulation of financial leasing agreements in the indirect form. The provisions of the Law on Financial Leasing of the Republic of Serbia regulate the legal position of the recipient of the lessee, provided that the envisaged solutions are largely taken over from the Convention on International Financial Leasing. Particular attention in the work will be paid to the legal position of the lessee in accordance with the solutions envisaged by the Draft Civil Code of the Republic of Serbia.

Keywords: indirect financial leasing, lessee, lessor, rights, obligations, delivery agreement, leasing agreement.

---

¹²stahinja.miljkovic@pr.ac.rs <https://orcid.org/0000-0002-1561-9071>

Tamara Đurđić-Milošević, PhD
assistant professor, Faculty of Law University of Kragujevac
Aleksandra Pavićević, PhD
assistant professor Faculty of Law University of Kragujevac

Some Disputable Questions Relating to Aleatory Nature of the Lifetime Maintenance Agreement

Abstract: *The contract on lifetime maintenance agreement has a long legal tradition, and the issue of its legal nature and legal effects has occupied the attention of the legal doctrine since the moment of its creation until today. Its complexity arises from its specific legal nature being more contract of the law of obligation, but of the specific importance for inheritance law, due to its indirect hereditary legal effects. Its specificity to be of aleatory nature leave the space for immoral and illegal conduct, and therefore possible abuse of the purpose of the contract in order to reach disproportionate material gain. In order to protect the interests of the recipients, the legislator proscribes the possibility of annulling this contract in case of lack of aleatoriness. While the conditions for annulment in this case are not precisely defined by law, a huge problem of different interpretations of these rules arises in practice, which makes more opportunities for its abuses, leading simultaneously to the legal uncertainty.*

Key words: maintenance agreement; legal nature; aleatoriness, voidnes.

*Д-р Илија Руменов,
доцент на научната област меѓународно приватно право
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје
Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје
i.rumenov@pf.ukim.edu.mk;*

Новитети на Законот за меѓународно приватно право во однос на определувањето на меродавното право за семејните односи

Анстракт: Законот за меѓународно приватно право од 2020 година претставува темелна реформа на нашето национално меѓународно приватно право. Реформите настанаа како резултат на целосната хармонизација на македонското МПП со МПП на ЕУ при што решенијата во Регулативите на ЕУ поврзани со прекуграничните семејни односи беа инкорпорирани во домашните правни правила. Тоа значи, инфлација на прописи, кои создаваат определена потешкотија во апсорпцијата од страна на праксата и разбирањето на овие правила е од огромно значење ако се има предвид дека семејните односи со странски елемент се најзастапени случаи во Република Македонијаво делот на МПП. Разводот на бракот, односите на родителите и децата, издржувањето се само едни од правните односи кои претрпеа промена. Оваа статија има за цел да даде пресек на решенијата поврзани со МПП во семејните односи и да ги детектира слабите точки кои можат да направат проблеми во праксата.

Клучни зборови: ЗМПП, судир на законите, семејни односи, Регулатива 4/2009, Регулатива Рим3.

Gradenje na tuđem zemljištu

Apstrakt: Lice koje gradi na tuđem zemljištu u slučaju da je savjesno, odnosno da nije znalo ili prema okolnostima slučaja nije mogao znati da gradi na tuđem zemljištu, a vlasnik zemljišta se nije odmah tome usprotivio, može steći pravo svojine na zemljištu na kojem je objekat izgrađen. Navedeno pravilo propisuje Zakon o stvarnim pravima Crne Gore, kao i većina zakona na prostorima bivše Jugoslavije.

Međutim, na osnovu argumenata iznijetih u radu moglo bi se zaključiti da prema, pozitivno-pravnim zakonskim rješenjima, gradilac na tuđem zemljištu ne može biti savjestan, ako se uzmu u obzir činjenice i radnje koje jedan graditelj mora da preuzme prije nego što započne gradnju. To se prije svega odnosi na dobijanje urbanističko-tehničkih uslova za zemljište na kojim želi da gradi, nakon toga od nadležnih državnih organa treba da dobije određene saglasnosti za izgradnju objekta. Dakle, ovo su predhodne faze prije započinjanja bilo kakve gradnje. U svim postupcima je nepohodno obezbijediti list nepokretnosti građevinske parcele iz kojeg se jasno vidi ko je vlasnik urbanističke parcele. Ukoliko graditelj nije ispunio ove predhodne uslove za gradnju može se smatrati da je nesavjestan sa aspekta zakonskih obaveza, te samim tim ne može steći pravo svojine na tuđem zemljištu na kojem gradi.

Ovo proizilazi i iz činjenice da ovo može biti jedan od oblika nelegalne gradnje koje je sankcionisano kao krivično djelo. Samim tim izvršenjem krivičnog djela se ne mogu sticati nikakva prava, pa na pravo svojine na tuđem zemljištu.

Проф. др Раденко Јотановић¹³

ПРАВНИ ОКВИР ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Апстракт: Суђење у разумном року је правни стандард којим се одређује трајање судског поступка примјерено околностима (специфичностима) сваког појединачног случаја. Свака држава има обавезу да организује правни систем на начин да омогући судовима доношење одлука у разумном року како би се обезбиједило ефикасно, али и праведно спровођење правде. У том смислу потребно је обезбиједити право на тзв. дјелотворан правни лијек на националном ниивоу, док је обраћање Европском суду за људска права супсидијарна могућност.

У Републици Српској је 2021. године донесен Закон о заштити права на суђење у разумном року (Закон) којим је обезбијеђења примарна судска заштита. У поступску заштите права примјењује се пракса Европског суда за људска права у погледу критеријума за оцјену дужине трајања поступка суђења: сложеност предмета, понашање органа јавне власти, понашање подносиоца представке и значај предмета за подносиоца представке. Закон регулише комбиновани систем заштите права на суђење у разумном року: заустављање даље повреде (убрзање поступка) и накнада (нематеријалне) штете. Убрзање поступка се постиже Захтјевом за убрзање поступка, а накнада штете правичним задовољењем које се може остварити у форми утврђивања повреде права, објављивањем пресуде и досуђивањем новчане накнаде.

Кључне ријечи: разуман рок, дјелотворан правни лијек, Европски суд за људска права, убрзање поступка, новчана накнада.

---

¹³Ванредни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци, radenko.jotanovic@pf.unibl.org

LEGAL FRAMEWORK FOR PROTECTION OF THE RIGHT TO TRIAL WITHIN A REASONABLE TIME IN THE REPUBLIC OF SRPSKA

Abstract: A trial within a reasonable time is a legal standard that determines the duration of court proceedings appropriate to the circumstances (specifics) of each case. Each state should organize the legal system in such a way as to enable the courts to make decisions within a reasonable time to ensure efficiency but also the fair administration of justice. In that sense, it is necessary to provide the right to the so-called effective remedy at a national level, while recourse to the European Court of Human Rights is a subsidiary option.

In the Republic of Srpska, the Law on Protection of the Right to Trial within a Reasonable Time (The Law) was passed in 2021, which provides primary judicial protection. The case-

law of the European Court of Human Rights applies the criteria for assessing the length of trial proceedings: the complexity of the case, the conduct of the public authorities, the conduct of the applicant, and the importance of the case to the applicant. The Law regulates the combined system of protection of the right to a trial within a reasonable time: stopping further violations (speeding up proceedings) and compensation (intangible damage). Acceleration of the procedure is achieved by the Request for the acceleration of the procedure, and compensation for damages by fair satisfaction can be achieved in the form of establishing a violation of rights, announcing the judgment, and awarding monetary compensation.

Keywords: reasonable time, effective remedy, European Court of Human Rights, the acceleration of the procedure, monetary compensation.

---

¹⁴Associate Professor at the Faculty of Law, University of Banja Luka, radenko.jotanovic@pf.unibl.org.

Александра Јовановић*
Анета Атанасовска Цветковић*

САНКЦИОНИСАЊЕ КРИВИЧНОГ ДЕЛА ЛИШЕЊЕ ЖИВОТА У ХАМУРАБИЈЕВОМ ЗАКОНИКУ И КРИВИЧНОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Анстракт: Предмет овог чланка су два велика законика из два различита историјска периода. Применом историјског и компаративног метода, у чланку је приказано кривично дело лишење живота у две законске кодификације: Хамурабијевом законнику и Кривичном законнику Краљевине Југославије. Дискусија која се одвија у овом чланку доприноси схватању кривичног дела лишења живота и санкција за исто. Анализа дела и санкција доводи до закључка постојања кривичног дела лишење живота од давнина и санкција које су из историје „допутовале“ у Нови век и Кривични законик Краљевине Југославије, што чини циљ овог чланка.

Кључне речи: Хамурабијев законик, Кривични законик, лишење живота, санкција

Aleksandra Jovanovic*
Aneta Atanasovska Cvetkovic*

SANCTIONING THE CRIME OF DEPRIVATION OF LIFE IN THE CODE OF HAMMURABI AND THE CRIMINAL CODE OF THE KINGDOM OF YUGOSLAVIA

Abstract: The subject of this article are two great codes from two different historical periods. Using the historical and comparative method, the article presents the crime of deprivation of life in two legal codifications: the Code of Hammurabi and the Criminal Code of the Kingdom of Yugoslavia. The discussion in this article contributes to the understanding of the crime of deprivation of life and its sanctions. The analysis of the crime and sanctions leads to the conclusion that the crime of deprivation of life and its sanctions, from antiquity "travelled" through the history in the New Century, and the Criminal Code of the Kingdom of Yugoslavia, which is the aim of this article.

Keywords: Code of Hammurabi, Criminal Code, deprivation of life, sanction

---

* Ванредни професор, Висока школа за пословну економију и предузетништво, Београд, Република Србија;
E-mail: aleksandra.aj17@gmail.com

* Доцент, Висока школа за пословну економију и предузетништво, Београд, Република Србија;
E-mail: a.atanasovska@yahoo.com

* Associate Professor, Faculty of Business Economics and Entrepreneurship, Belgrade, Republic of Serbia;
e-mail: aleksandra.aj17@gmail.com

* Assistant professor, Faculty of Business Economics and Entrepreneurship, Belgrade, Republic of Serbia;
e-mail: a.atanasovska@yahoo.com

Кодификација закона: његова улога и значај у савременом законодавству

Апстракт: У систему владавине права потребно је да се одвоји законодавна, извршна и судску власт. Свака држава понаособ жели да има потпуну контролу власти где би својим деловањем успоставила утицај одлучивања. Посебно се овај повратни утицај рефлектује између законодавне и судске власти. За државу је јако важно да све друштвене норме које се појављују, и које представљају одређени друштвени ризик, санкционише путем доношења одређених правних аката (устава, закона, уредби, подзаконских аката), како би људи у заједници, могли да схвате значај правних норми које предузима држава користећи монопол физичке силе, како би могла да заштити, пре свега друштвени интерес, који је заснован на заштити владајуће класе која је на власти. Свака држава жели да истакне свој демократски карактер доносећи правне норме засноване на међународном праву и сопственом законодавству, имајући у виду пре свега аксиолошку димензију, јер систем правних норми није како се наизглед чини, једна логичка усклађена перфектна средина, већ је пуна аутономије која својим функционисањем неминовно доводи до застоја, касније паралисања и на самом крају и краха.

Кључне речи: Кодификација, демократија, правне норме, унификација, хармонизација, морал, држава, владавина права.

Abstract: In the rule of law system, it is necessary to separate the legislative, executive and judicial branches. Each state individually wants to have complete control of the government, where its actions would establish the influence of decision-making. In particular, this feedback effect is reflected between the legislature and the judiciary. It is very important for the state to sanction all emerging social norms that pose a certain social risk by adopting certain legal acts (constitutions, laws, decrees, bylaws), so that people in the community can understand the importance of legal norms that undertaken by the state using the monopoly of physical force, in order to protect, above all, the social interest, which is based on the protection of the ruling class in power. Each state wants to emphasize its democratic character by adopting legal norms based on international law and its own legislation, bearing in mind the axiological dimension, because the system of legal norms is not, as it seems, a logically harmonized perfect environment, but full of autonomy. inevitably leads to stagnation, later paralysis and eventually collapse.

Key words: Codification, Democracy, Legal norms, Unification, Harmonization, Morality, Country, the rule of law

*Проф. д-р Ивица Јосифовиќ
Правен факултет – Штип Универзитет Гоце Делчев – Штип
Проф. д-р Игор Камбовски
Правен факултет – Штип Универзитет Гоце Делчев – Штип*

ЗАЕМНОТО ПРИЗНАВАЊЕ – ЕВРОПСКИОТ НАЛОГ ЗА АПСЕЊЕ – ПРАВИЛО НА ДВОЕН КРИМИНАЛИТЕТ: ПОЕДНОСТАВУВАЊЕ ИЛИ КОМПЛИЦИРАЊЕ

Апстракт: Заемното признавање на судските одлуки е процес со кој одлука донесена од орган на држава-членка на ЕУ е признаена и извршена во друга држава-членка на ЕУ исто како пресудата да е донесена во другата држава. Ова е клучен концепт во областа на судската соработка, бидејќи се заснова на заемна доверба меѓу државите-членки на ЕУ и помага да се надминат потешкотиите кои произлегуваат од различните судски системи.

Европскиот налог за апсење (ЕНА) е еден од најкористените механизми на судската соработка во кривичната материја. Се состои од поедноставена процедура на прекугранично предавање за целите на гонење или извршување на затворска казна или налог за притвор, со тоа заменувајќи го традиционалниот систем на екстрадиција кој ги вклучува политичките власти на државите-членки.

Според правилото на двоен криминалитет, кривичните дела на основ на кои се издава ЕНА мораат да бидат предвидени како такви и во државата-издавач и во државата-извршител. Ако се поднесат повеќе обвиненија против индивидуа, а двојниот криминалитет е утврден само за одредени кривични дела, тогаш натамошното гонење може да продолжи само за утврдените кривични дела.

Трудот има за цел да ја објасни поврзаноста на овие три сегменти на судската соработка во кривичната материја во рамки на ЕУ и да даде свои забелешки дали има подобрување во соработката меѓу државите-членки или истата е комплицирана од различните внатрешни правни поредоци и законодавства. Во заклучокот, авторите даваат свои размислувања и сугестии за поедноставување и успешно реализирање на овие главни принципи на судската соработка во кривичната материја.

Клучни зборови: заемно признавање, налог за апсење, двоен криминалитет, Суд на правда, студии на случаи

Associate Professor Ivica Josifovic, Phd
Faculty of Law – Stip University of Goce Delcev – Stip
ivica.josifovik@ugd.edu.mk
Full Professor Igor Kambovski
Faculty of Law – Stip University of Goce Delcev – Stip
igor.kambovski@ugd.edu.mk

MUTUAL RECOGNITION – EUROPEAN ARRESTS OF ARREST – DOUBLE CRIMINALITY RULE: SIMPLIFICATION OR COMPLICATION

Abstract: Mutual recognition of court decisions is a process by which a decision made by an authority of an EU member-state is recognized and enforced in another EU member-state as if the decision had been given in the issuing state. This is the key concept in the field of judicial cooperation, as it is based on the mutual trust among EU member-states and helps to overcome the difficulties arising from different judicial systems across.

The European Arrest Warrant (EAW) is one of the most widely used mechanisms for judicial cooperation in criminal matters. It consists of a simplified cross-border surrender procedure for the purpose of prosecution or execution of a prison sentence or detention order, thus replacing the traditional extradition system involving the political authorities of the member-states.

According to the double criminality rule, criminal offenses on the basis of which an EAW is issued must be provided for as such in both the issuing state and the executing state. If several charges are brought against an individual, and the double criminality is determined only for certain crimes, then further prosecution can continue only for the determined crimes.

The paper aims to explain the connection between these three segments of judicial cooperation in criminal matters within the EU and to comment on whether there has been an improvement in cooperation between member-states or whether it is complicated by different internal legal orders and legislation. In conclusion, the authors give their thoughts and suggestions for simplification and successful implementation of these main principles of judicial cooperation in criminal matters.

Keywords: mutual recognition, arrest warrant, double criminality, Court of Justice, case studies

*Assist. Prof. Dr. Ivana Marković,
University of Belgrade, Faculty of Law*

The Post-Codification Period of Serbian Criminal Law – A Look at the General Part

Abstract: The current Criminal Code of Serbia (CC) came into force on January 1, 2006, after being enacted on September 29, 2005. Although experiencing frequent legislative changes in criminal matters, this was only the second codification of Serbian criminal law, after the Criminal Code from 1860. Following the downfall of Yugoslavia and with some delay, the CC from 2006 marks the beginning of a new line of development. This line included numerous systematic and dogmatic changes, starting from the notion of the criminal offence to completely new types and regulations of sanctions.

This paper therefore deals with the most important legislative novelties of Serbian substantive criminal law chronologically, starting with the enactment of the Code, its four most important amendments from 2009, 2012, 2016 and 2019, and lastly gives a short review of the current situation, put in a broader context of the codification of criminal law, and answering the question if this process of unification, re-systematization and standardization is actually finished or has to be regarded as still ongoing.

Keywords: Serbia, Criminal Code, Codification, Amendments, Mitigation of Penalty, Sanctions.

*Доц. д-р Ивана Марковић
Правни факултет Универзитета у Београду*

Период након кодификације српског кривичног права – Поглед на општи део

Анстракт: Важећи Кривични законик Србије (КЗ) ступио је на снагу 1. јануара 2006. године, након што је донет 29. септембра 2005. године. Према се материја кривичног права редовно законски новелира, ово је била тек друга кодификација српског кривичног права, након Казнителног законика за Књажество Србију из 1860. године. После распада Југославије и са одређеним закашњењем, КЗ из 2006. обележио је једну нову линију развика. Она је обухватала бројне систематске и догматске измене, почев од појма кривичног дела до потпуно нових облика и начина регулисања санкција.

Овај рад се стога бави најважнијим законским новинама српског материјалног кривичног права, и то хронолошки; од доношења новог, тј. важећег Законика, његове четири најзначајније измене и допуне из 2009, 2012, 2016. и. 2019. године до напослетку кратког резимирања тренутне ситуације, стављене у шири контекст кодификације кривичног права и пружања одговора на питање да ли је овај процес унификације, ресистематизације и стандардизације заиста окончан или га треба посматрати као нешто што и даље траје.

Кључне речи: Србија, Кривични законик, кодификација, измене и допуне, ублажавање казне, санкције.

THE PHENOMENON OF LEADERSHIP MEETINGS IN THE MACEDONIAN POLITICAL SYSTEM: AN INFORMAL POLITICS THAT DETERMINES THE FORMAL POLITICS

Abstract: The adoption of the Ohrid Framework Agreement in 2001, contributed to the implementation of elements of consociational democracy in the Macedonian model of democracy. In that direction, after 2001, the Macedonian political elites began to use leadership meetings, which brought solutions to difficult issues on the Macedonian political scene. It is informal politics and informal institutions composed of party leaders of the biggest political parties and as such they are activated in a situation when formal institutions can not solve the burning political issues. Thus, leadership meetings represent the substitution of the formal institutions and the transfer of decision-making processes to a small number of political actors, who, after agreeing on delicate issues, transfer the decisions back to the formal institutions for their formal adoption and implementation. Since 2001 until today, such informal politics have been applied often in our political system, but in recent years it seems that major differences in their background, format and organization can be noticed. Despite the changes, the Macedonian political system has failed to remove these informal institutions. Unfortunately, over the years the Macedonian institutions often have ended up in a dead end when resolving delicate political issues, so the leadership meetings were the last and only mechanism for removing the blockades and moving the political process forward. As such, the leadership meetings in the short term have had some positive effects because they contributed to solving the most delicate political issues. However, in the long run, it seems that such informal politics and institutions cast a big stain on the functioning of the Macedonian democracy. Such a stain is a consequence not only of the fact that the formal institutions are substituted and passivated, but also of the fact that such leadership meetings are held on an ad hoc basis and without clear rules or firm guarantees that what has been agreed will be implemented in practice. Therefore, the leadership meetings are a vivid example for the Macedonian citizens that the system does not work and that in the end, decisions in the Macedonian society are made secretly, behind closed doors, by small number of people (party leaders) and not by the institutions of the system that have been elected to make, adopt and implement such decisions.

Key words: politics, political system, democracy, political parties, party leaders, leadership meetings.

ФЕНОМЕНОТ НА ЛИДЕРСКИТЕ СРЕДБИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ: НЕФОРМАЛНА ПОЛИТИКА КОЈА ЈА ОПРЕДЕЛУВА ФОРМАЛНАТА ПОЛИТИКА

Анстракт: Донесувањето на Охридскиот рамковен договор во 2001 година придонесе во македонскиот модел на демократија да се имплементираат елементи и од консоцијалната демократија. Во таа насока, по 2001 година македонските политички елити започнаа често да користат лидерски средби на кои се трагаше по решенија за тешките прашања на македонската политичка сцена. Станува збор за неформална политика и неформални институции составени од партиските лидери на најголемите политички партии, кои се активираат во состојба кога формалните институции не можат да ги решат горливите политички прашања. Така, лидерските средби всушност претставуваат супституирање на формалните институции и префрлање на процесот на одлучување кај мал број политички актери, кои откако ќе ги договорат деликатните прашања истите ги враќаат назад кон формалните институции со цел нивно формално донесување и имплементирање. Ваквата неформална политика од 2001 година до денес често се применуваше во нашиот политички систем иако во последните години се забележуваат разлики во нивната позадина, формат и организатор. Сепак, и покрај промените, македонскиот политички систем не успеа да се ослободи од овие неформални институции. За жал, македонските институции низ годините често завршуваа во ќорсокак при решавањето на деликатните прашања, па лидерските средби беа последниот и единствениот механизам за отстранување на блокадите и придвижување на политичкиот процес. Како такви, лидерските средби на краток рок имаа одредени позитивни ефекти бидејќи придонесуваа кон решавање на најделикатните политички прашања. Меѓутоа, на долг рок се чини дека ваквата неформална политика и неформални институции фрлаат голема дамка врз функционирањето на македонската демократија. Таквата дамка е последица не само на тоа што формалните институции се заменуваат и пасивираат, туку и на податокот дека ваквите лидерски средби се одржуваат ад хок и без јасни правила и цврсти гаранции дека договореното ќе се спроведе во пракса. Затоа, лидерските средби за македонските граѓани претставуваат сликовит пример дека системот не функционира и дека на крајот одлуките во македонското општество се носат тајно, зад затворени врати, од мал број луѓе (лидери на партии), а не од институциите на системот кои се избрани да креираат, донесуваат и спроведуваат такви одлуки.

Клучни зборови: политика, политички систем, демократија, политички партии, партиски лидери, лидерски средби.

*Marko Dimitrijević, PhD, Associate Professor,
Jean Monnet Module for European Monetary Law (MONELA) Academic Coordinator,*

**IS THERE A PLACE FOR CODIFICATION OF MONETARY LAW:
DILEMMAS AND OBSTACLES ¹⁵**

Abstract: The subject of analysis in this paper is to point out the need for (potential) codification of contemporary monetary law, which is a very challenging and complex task. In that sense, the paper points out the specificity of monetary law norms, their hybrid legal nature, taking into account the fact that it has elements inherent in both branches of private and public law. The process of eventual codification of monetary law hinders the dynamism and flexibility of monetary legislation, which, although grateful for solving the problem of legal gaps in extraordinary circumstances when monetary law appears as an outstanding example of the right to necessity, on the other hand make its sublimation difficult. Also, possible work on codification must take into account the tendency of disintegration of monetary law that is current at the national and international level, so from the corpus of general monetary law stands out Central Bank Law, IMF Law and European Central Bank Law as independent legal disciplines, and the question of skillful action of the monetary legislator and fine adjustment of material and procedural sources of this branch of law in a legally and economically effective and efficient way, which is both purposeful and purposeful and as such immanent to the institute of codification of law.

Keywords: monetary law, codification of law, monetary order, *lex monetae*.

*Др Марко Димитријевић, ванредни професор,
Управник Жан Моне Модула за Европско монетарно право (MONELA),*

---

¹⁵ The paper is the result of research on the project "Responsibility in the legal and social context", funded by the Faculty of Law University of Niš in the period 2021-2025.

ИМА ЛИ МЕСТА КОДИФИКАЦИЈИ МОНЕТАРНОГ ПРАВА: ДИЛЕМЕ И ПРЕПРЕКЕ

Апстракт: Предмет анализе у раду јесте указивање на потребу (потенцијалне) кодификације савременог монетарног права које представља веома изазован и комплексан задатак. У том смислу, у раду се указује на специфичност монетарноправних норми, њихову хибридну правну природу узимајући у обзир чињеницу да има елементе својствене грани, како приватног, тако и јавног права. Поступак евентуалне кодификације монетарног права отежава динамичност и флексибилност монетарне легислативе, која иако захвална за решавање проблема правних празнина у ванредним околностима када се монетарно право јавља као изванредан пример права нужности, са друге стране јавља, и као фактор отежаног сублимирања предметне проблемтике на једном месту са каркетром *longa constitueda*. Такође, евентуални рад на кодификацији монетарноправних прописа у обзир мора узети и тенденцију дезинтеграције монетарног права која је актуелна на националном и међународном нивоу, па се сходно томе из корпуса општег монетарног права издвајају Право централне банке, Право ММФ-а и Право Европске централне банке као самосталне правне дисциплине што намеће питање умешног деловања монетарног законодавца и финог подешавања материјалних и процесних извора ове гране права на правно и економски ефикасан и ефикасан начин, који је иједно целисходан и сврсиходан и (коначно) као такав прати *ratio* института кодификације права.

Кључне речи: монетарно право, кодификација права, монетарни поредак, *lex monetae*.

*Проф. д-р Драги Рашковски
Правен факултет, „Јустинијан Први” - Скопје,
Доц. д-р Вероника Рашковска- МИТ Универзитет- Скопје*

Кодификација на правото- нејзината улога и импликации врз постојните законодавства

Апстракт: Водена од идејата за правичноста како највисока доблест на луѓето, Јустинијановата кодификација појдува од потребата за враќањето на големината, силата и цврстината на организацијата на старата Римска Империја, која во тој временски период се соочувала со внатрешни немири и напади на нејзините граници. За таа цел, царот Јустинијан формираше комисија од 16 правници коишто имале задача да го селектираат и да му дадат форма на целокупното правно наследство на класичниот период (*ius*) и сите прописи кои ги издале императорите пред него (*leges*). Работата на Комисијата била доверена на Трибонијан, а нејзината задача била да ги селектираат и хармонизираат правните акти правното наследство со постојните правни норми кои со временскиот тек претрпеле различни промени поради социолошки и политички влијанија.

Несомнено, Јустинијановото правопретставува библија за номотехничките и идејни правни постулати врз коишто се потпираат и денешните легислативи, а кое како свој трон ја носи идејата за правичноста како процесна дејствија и активности насочен кон постојано и трајно настојување со цел секому да му се даде правото што му припаѓа. Векови подоцна, кодификацијата на правото сèуште ја има истата задача – да му помогне на правото да преживее. Имено, Кодификацијата на правото на Јустинијан Први не само што служи како величествен правен споменик, туку истата била и инспирација за сите поголеми политички и државно-правни реформи во Европа, а денес претставува и основа на современото европско право и правата на поединечните европски земји.

Оттука, целта на овој труд е да нè запознае со процесот на кодификација на правото, неговата улога и карактеристики, како и неговото влијание врз постојните законодавства, и придобивките и предизвиците коишто со себе ги носи овој процес.

Клучни зборови: кодификација, правни акти, законодавство, хармонизација на правото, правна сигурност, економска стабилност.

*Dragi Rashkovski, PhD
Veronika Rashkovska, PhD*

Abstract: Guided by the idea of justice as the highest human virtue, Justinian's codification stems from the need to restore the size, strength, and firmness of the organization of the ancient Roman Empire, which at the time was facing internal riots and attacks on its borders. To this end, Emperor Justinian formed a commission of sixteen lawyers tasked with selecting and shaping the entire legal heritage of the classical period (*ius*) and all regulations issued by emperors before him (*leges*). The work of the Commission was entrusted to Tribonian, and its task was to select and harmonize the legal acts and the legal inheritance with the existing legal norms which over time had undergone various changes due to sociological and political influences. Undoubtedly, Justinian's law is a bible for the nomotechnical and conceptual legal postulates today's legislations are based on, and it carries as its throne the idea of justice as a process of actions and activities aimed at constant and permanent effort to give everyone the right that belongs to them. Centuries later, the codification of law still has the same task - to help law survive. Namely, the Code of Law of Justinian I not only serves as a magnificent legal monument, but it was also the inspiration for all major political and state legal reforms in Europe, and today it is the basis of modern European law and the laws of individual European countries. Hence, the purpose of this paper is to acquaint us with the process of codification of law, its role and features, as well as its impact on existing legislation and the benefits and challenges that this process poses.

Key words: codification, legal acts, legislation, law harmonization, legal security, economic stability.

М-р. Александар Шопов¹⁶

---

¹⁶Авторот е судија на Основен суд Велес и докторант на катедрата по Деловно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Редовен предавач е на Академијата за судии и јавни обвинители на РС

БИТНА ПОВРЕДА НА ДОГОВОРОТ ЗА ПРОДАЖБА НА СТОКИ ВО МАКЕДОНСКОТО И ВО МЕЃУНАРОДНОТО ПРАВО

Анстракт: Договорот за продажба на стоки претставува еден од најважните инструменти на облигационото право кој овозможува реализација на купопродажните трансакции помеѓу учесниците во правниот промет. Меѓутоа, кога една договорна страна ќе пропушти да изврши своја обврска од ваков вид на договор, тогаш другата страна се стекнува со право на одредени правни средства, вклучувајќи и право да го раскине договорот. Раскинувањето на договорот во таква ситуација се спротивставува на начелото *pacta sunt servanda*. Поради тоа, сите правни системи предвидуваат посебни услови и ограничувања под кои доверителот се стекнува со правото на еднострано раскинување на договорот.

Во меѓународни рамки, Конвенцијата на обединетите нации за договорите за меѓународна продажба на стоки (попозната како „Виенска конвенција“), во однос на ова прашање уште во 1980 година востанови едно оригинално решение, а тоа е концептот на „битна повреда“ на договорот за продажба на стока како општ услов за раскинување на договорот поради неисполнување, со што за прв пат се воведоа применливи и објективни критериуми и стандарди за евалуација на значењето и тежината на повредата на договорот која е доволна да го активира доверителовото право да го раскине договорот. Во истата насока, не помалку значајна улога имаат и начелата на Меѓународниот институт за унификација на приватното право – UNIDROIT, како и Начелата на европското договорно право - PECL начела донесени од Комисијата за европско договорно право (попознати и уште како „Ландо“ начела) кои исто така го инкорпорираат концептот на битна повреда како основ за раскинување на договорот за продажба.

Актуелниот македонски Закон за облигационите односи кој ја воспоставува домашната правна рамка со која е регулиран договорот за продажба на стоки во најголем дел е соодветно хармонизиран со споменатите меѓународни правни извори, а особено со Виенската конвенција која е ратификувана од РС Македонија и има директна примена со правно дејство на супрематија над домашните закони. Сепак, меѓународниот концепт на битна повреда на договорот за продажба остана релативно непознат во македонското договорно право. Имено, Законот за облигационите односи нуди поограничени можности за раскинување на договорот, бидејќи битната, односно суштествена повреда на договорот ја утврдува само кај договорите со определен рок, односно кај т.н. фиксни договори. Според тоа, основано се наметнува прашањето околу потребата во домашниот правен поредок да се утврдат и допрецизираат дополнителни критериуми освен оние поврзани со рокот на исполнување, со цел приближување кон меѓународните договорни правила кои се однесуваат на договорот за продажба на стоки и инкорпорирање на концептот на битна повреда во светло на меѓународните правни стандарди.

Во контекст на оваа нормативно-правна состојба, а посебно имајќи во предвид дека македонскиот правен систем од поодамна се стреми кон реформа и кодификација на граѓанското право во единствен Граѓански законик, трудот има за цел поблиску да се осврне на концептот на „битна повреда“ на договорите за продажба на стоки во македонското и во меѓународното право, како посебна правна основа за раскинување на договорот.

Македонија на различни теми од областа на трговското и граѓанското право, слободата на изразување и судската управа. Повремено учествува со стручни излагања на конференции и семинари на Коморите на стечајни управници, нотари и извршители и други организации кои вршат обуки од областа на правото.

Д-р Роза Гурмешевик, доктор на правни науки

**ОД ТРАДИЦИОНАЛНА ДО ДИГИТАЛНА ДИПЛОМАТИЈА:
ПРЕДНОСТИ, МОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИЦИ**

НА ДИПЛОМАТИЈАТА ВО 21 ВЕК

Анстракт: Дипломатијата како една од најстарите дејности и професии има долга и динамична историја. Од самите почетоци па се до денес таа произлегувала од различни видови на промени (општествени, политички, економски, научно-технолошки и др.) кои влијаеле како на создавањето на традиционалните форми на дипломатија, кои претставуваат доминантен модел и во 21 век, така и на новите форми на дипломатија кои се базираат на постоечките форми на традиционална дипломатија. Најпознат облик на дипломатија во 21 век е дигиталната дипломатија. Во најопшта смисла дигиталната дипломатија претставува користење на интернетот и другите технологии и мрежи на дигиталното доба за постигање на целите на традиционалната дипломатија. Дигиталната дипломатија е реалност не само на современите дипломати и политичари, туку и на поединците. Таа функционира како дополнување на традиционалниот модел на дипломатија и како нова можност за постигање на надворешно-политичките, економските, културните и образовните цели на државата.

Целта на овој научен труд е да укаже на предностите, можностите и предизвиците кои со себе ги носи дипломатијата на 21 век во светло на зајакнување на потребата за подигање на нивото на дигиталната дипломатија во Република Северна Македонија, како и на можностите за користење на дигиталните платформи поради поголема видливост и застапеност на националните интереси во земјата и во странство. Секое заостанување во прилагодувањето на промените кои со себе ги носи четвртата индустриска револуција би можело да остави сериозни последици како врз надворешната политика на државата, така и на граѓаните и целото општество.

Клучни зборови: дипломатија, дигитализација, меѓународни односи, дигитални платформи, Република Северна Македонија

**FROM TRADITIONAL TO DIGITAL DIPLOMACY: BENEFITS,
OPPORTUNITIES AND CHALLENGES OF DIPLOMACY
IN THE 21ST CENTURY**

Abstract: Diplomacy as one of the oldest activities and professions has a long and dynamic history. From the very beginning until today, it has emerged from various types of changes (social, political, economic, scientific, technological etc.) that have influenced the creation of traditional forms of diplomacy, which are the dominant model in the 21st century, as well as of new forms of diplomacy based on existing forms of traditional diplomacy. The most famous form of diplomacy in the 21st century is digital diplomacy. In the most general sense, digital diplomacy is the use of the Internet and other technologies and networks of the digital age to achieve the goals of traditional diplomacy. Digital diplomacy is a reality not only for modern diplomats and politicians, but also for individuals. It functions as a complement to the traditional model of diplomacy and as a new opportunity to achieve the foreign policy, economic, cultural and educational goals of the country.

The purpose of this scientific paper is to point out the advantages, opportunities and challenges that the diplomacy of the 21st century brings in the light of strengthening the need to raise the level of digital diplomacy in the Republic of North Macedonia, as well as the opportunities to use digital platforms due to greater visibility and representation of national interests in the country and abroad. Any lag in adapting to changes brought by time of the Fourth Industrial Revolution could have serious consequences for the foreign policy of the state, as well as for the citizens and the whole society.

Key words: diplomacy, digitization, international relations, digital platforms, Republic of North Macedonia

Innovations in the regulation of property relations of spouses according to the Draft Civil Code of Kosovo

Abstract: The Civil Code is considered one of the most important documents that a state must have after the Constitution. The need to complete the legal infrastructure in the field of civil law has pushed the Government of the Republic of Kosovo to take an important step, that of issuing the Civil Code. Because Kosovo will have for the first time the Civil Code, the draft of which has only taken its final form, it is interesting to know how the property relations between the spouses will be regulated as part of this codification.

Looking at the experiences of other European countries, where the vast majority of them have envisaged in their legislations the marriage contract as an instrument to autonomously regulate the property relations between the spouses, this will still continue to be lacking in Kosovo. This is because in the latest draft of the Civil Code such a mechanism is not foreseen, leaving the spouses to have their marital property regulated according to the legal property regime.

The marriage contract is considered as an effective means for the joint property of the spouses to be regulated according to the will and needs of the spouses and is seen as an alternative by the legal property regime and as such Kosovo should be included in its legislative system. Due to its need, importance of marital contracts in regulating property relations between spouses will be analyzed.

Key words: Civil Code of Kosova, property relations of spouses, marriage contract

*М-р Гоце Стоиловски,
докторанд, Воена академија „Ген. Михаило Апостолски“ Скопје*

---

¹⁷Fist author, Ph.D. DetrinaAlishaniSopi, *Teaching assistant at Public University of Gjilan “KadriZeka”, Faculty of Law, st..”ZijaShemsiu” pn. 60000 Gjilan, Kosovo, detrina.alishani@uni-gjilan.net , ORCID ID [0000-0001-9688-3052](https://orcid.org/0000-0001-9688-3052)*

АСПЕКТИ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ РЕГУЛАТИВИ ЗА ЗАШТИТА НА ГЕНЕТСКИТЕ ПОДАТОЦИ ВО УСЛОВИ НА СОВРЕМЕНИ ПРЕДИЗВИЦИ

Анстракт: Напредокот во технологијата во голема мера ја подобри точноста на генетското тестирање и анализа како и значително ги намали трошоците, што резултираше со драматично зголемување на количината на генетски информации генерирани, анализирани, споделени и складирани од различни поединци и ентитети.

Со оглед на различноста на актерите и нивните интереси, заедно со широката разновидност на начини на кои се чуваат генетските податоци, станува се потешко да се развијат широко применливи регулативи за генетска приватност.

Авторот во овој труд ќе се обиде да го претстави моменталниот пејзаж на генетската приватност за да ги идентификува улогите што најголемиот дел од актуелната регулатива која ги пропишува или треба да ги пропишува во условите кои ги диктира новото време кое со себе носи современи безбедносни предизвици.

Клучни зборови: генетски податоци, регулативи, безбедност, современи предизвици

Goce Stoilovski

*PhD candidate at, Military Academy "Gen. Mihailo Apostolski" Skopje,
gocestoilovski1974@gmail.com*

ASPECTS OF INTERNATIONAL REGULATIONS ON GENETIC DATA PROTECTION IN CONDITIONS OF MODERN CHALLENGES

Abstract: Advances in technology have greatly improved the accuracy of genetic testing and analysis as well as significantly reduced costs, resulting in a dramatic increase in the amount of genetic information generated, analyzed, shared and stored by different individuals and entities. Given the diversity of actors and their interests, along with the wide variety of ways in which genetic data is stored, it is becoming increasingly difficult to develop widely applicable genetic privacy regulations. The author of this paper will try to present the current landscape of genetic privacy in order to identify the roles that most of the current regulations that prescribe or should prescribe in the conditions dictated by the new time that brings with it modern security challenges.

Keywords: genetic data, regulations, security, modern challenges

М-р Ирена Чупона

Докторант на Правен факултет „Јустинијан Први“

ПОСЛЕДИЦИ ОД РАЗВОД НА БРАК ВО СЕВЕРНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И СПОРЕДБЕНО

Анстракт: Законите кои се однесуваат на институцијата брак и разводот како последица од несогласувањата помеѓу брачните партнери, се потенциозно се одразуваат врз моралните вредности во општеството. Разводот претставува конечен престанок на брачниот сојуз, престанок на брачните одговорности и секако поништување и укинување на законските обврски и договори помеѓу брачните другари. Последицата- престанок на брачните заедници, предизвикани од ваквите промени оставаат значителни траги и пукнатини не само во семејствата туку и во општеството воопшто. Изминатите децении сведочат на значајни драматични промени во семејниот живот на луѓето. Стапките на развод континуирано се зголемуваат, и се јавува потреба од превенција за намалување на овој т.н „модерен“ феномен во иднина. Особено акцент кога ќе се разработува оваа тема, ќе се стави на последиците кои произлегуваат од разводот, во нашата држава и споредбено, кои претставуваат една од основните причини поради која овој настан привлекува темелно анализирање и истражување. Како една од најзначајните последици од разводот на бракот, е губењето на брачниот статус, која понатаму со себе повлекува бројни последици. Разводот како институција, постои во многу култури низ светот и низ историјата се практикувал во најразлични форми. Но правото на развод во современите општества стана посебен вид на право на човекот и е дел од човековите права и слободи.

Клучни зборови: развод на брак, причини, влијанија, последици од развод на брак, компаративни показатели во споредбеното право.

*М-р Андреа Здравковска
Докторант на Правен факултет „Јустинијан Први“*

ПРЕПОЗНАВАЊЕ И ПРАВОСУДЕН ОДГОВОР НА СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО КАЈ РОМСКАТА ЕТНИЧКА ЗАЕДНИЦА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Анстракт: Овој труд ја објаснува феноменологијата на длабоките причини за настанување на семејното насилство, ги претставува факторите на ризик поврзани со него, типологијата на насилничките врски и продлабочено ги проучува од етнички аспект на ромската заедница. Ја претставува темата на истражувањето, меѓународните правни стандарди и домашната правна рамка како правосуден одговор за превенција и казнување. Разбирањето на жртвите на семејното насилство, институционалниот однос спрема нив, препознавањето на сите облици на семејно насилство и помошта на жртвите од ромската етничка заедница е во фокусот на овој труд. Често одлучува да не сведочи против злоставувачот или да ги повлече предлозите за изрекување заштитини и привремени мерки. Не е подготвена да соработува со институциите, затоа што на крајот најчесто пак ќе се врати во домот кај насилникот. Жртвата е изолирана и и се забрануваат контактите, нема средства и не располага со финансии. Првиот чекор кон прекинување на насилничкиот однос е сознанието дека е жртва. Таа е неинформирана и често одбива помош. Иако знае дека е злоставувана, ромската жена е воспитана да верува дека тоа е нормално и дека треба да го прифати, па дури се чувствува виновна дека сама го предизвикала насилството. Затоа правосудниот одговор на институциите против насилството од аспект на ромската жена треба да биде посилен и да и влее самосвест за своите вредности. Се даваат препораки и мислења за препознавање, спречување на масовноста на појавата на семејно насилство и заштита кај ромската етничка група во Република Северна Македонија.

Клучни зборови: семејно насилство, ромска заедница, мерки на препознавање и заштита на жртвите на семејно насилство, спречување на семејно насилство, родовата нерамноправност

Andrea Zdravkovska
PhD Candidate Faculty of Law Iustinianus Primus

RECOGNITION AND JUSTICE RESPONSE TO DOMESTIC VIOLENCE WITH THE ROMA ETHNIC COMMUNITY IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Abstract: This paper explains the phenomenology of the deep causes of domestic violence, presents the risk factors associated with it, the typology of violent relationships and studies them in depth from the ethnic aspect of the Roma community. It presents the topic of research, international legal standards and the domestic legal framework as a judicial response to prevention and punishment. Understanding the victims of domestic violence, the institutional attitude towards them, recognizing all forms of domestic violence and helping the victims of the Roma ethnic community is the focus of this paper. He often decides not to testify against the abuser or to withdraw proposals for protection and interim measures. She is not ready to cooperate with the institutions, because in the end she will usually return to the abuser's home. The victim is isolated and her contacts are prohibited, she has no funds and no finances. The first step to ending a violent relationship is knowing that you are a victim. She is uninformed and often refuses help. Although she knows that she has been abused, the Roma woman is brought up to believe that it is normal and that she should accept it, and she even feels guilty that she caused the violence herself. Therefore, the judicial response of the institutions against violence from the aspect of the Roma woman should be stronger and instill self-awareness of her values. Recommendations and opinions are given for recognition, prevention of the mass occurrence of domestic violence and protection of the Roma ethnic group in the Republic of North Macedonia.

Keywords: domestic violence, Roma community, measures for recognition and protection of victims of domestic violence, prevention of domestic violence, gender inequality

Делиян Джуров
Докторанд

КОДИФИКАЦИЯ НА МАТЕРИЯТА НА КОЛЕКТИВНИТЕ ИСКОВЕ В КОНТЕКСТА НА ЗАЩИТАТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

Абстракт: Един от основаните въпроси за всеки законодател, възприел възможността за защита на правата и интересите на засегнатите от нарушение лица посредством предявяването на колективни иски, е този за обхвата на приложното поле на въпросните производства. Някои държави се спират на т.нар. секторен подход, основан на разбирането, че подобни иски следва да бъдат допуснати само когато е необходимо с оглед особеностите на нарушението и защитаваните материални правоотношения. Други законодателства изграждат система от процесуални правила, приложими във всички случаи, без да се прави разлика с оглед особеностите на нарушението, респ. защитаваните материални права и интереси (т.нар. хоризонтален подход).

Българският законодател е възприел своеобразен смесен модел, като от една страна е изградил обща уредба на производството по колективни иски, която намира приложение във всички случаи, когато се защитава засегнат от едно нарушение колективен интерес, а от друга, в редица закони се съдържат специални процесуални правила, обособени с оглед спецификите на защитаваните интереси (чл. 186 ЗЗП, чл. 74 ТЗ, чл. 98, ал 4 ЗЗК(отм.) и др.).

Традиционно при кодифициране на материята на колективните иски едни от най-големите противоречия поставя правният режим на защита на конкуренцията. Именно споровете относно възможността нарушаването на тези правила да служи като основание за предявяване на колективни иски е една от причините за недокрай последователната политика на ЕС в областта. Това е причината и за колебанията на националните законодатели при избора на модел на уреждане на производствата по колективни иски. Подобни колебания не са чужди и на българския законодател, като поредицата от изменения в ЗЗК създадоха противоречия в съдебната практика при разглеждането на иски, основани на нарушения на правилата за защита на конкуренцията.

Delian Dzurov
PhD candidate

CODIFICATION OF THE MATTER OF COLLECTIVE CLAIMS IN THE CONTEXT OF COMPETITION PROTECTION

Abstract: One of the fundamental questions for any legislator who has taken the opportunity to protect the right and interests of those affected by infringement by bringing collective actions is that of the scope of such proceedings. Many countries focus on the so-called sectoral approach based on the understanding that such actions should be allowed only when necessary in view of the specificities of the infringement and the substantive legal relationship protected. Other legislations establish a system of procedural rules, applicable in all cases, without distinction in view of the specificities of the infringement, resp. The substantive rights and interests (so-called horizontal approach).

The Bulgarian legislator has adopted a kind of mixed model. On the one hand, a general regulation of collective claims proceedings, which is applicable in all cases when defending a collective interest affected by one violation, is built, and on the other hand, a number of laws contain special procedural rules differentiated in view of the specific soft-protected interests (Art. 186 CPA, Art. 74 CA, Art. 98, para 4 (repealed) CPA, etc.).

Traditionally, when codifying the matter of collective claims, one of the biggest contradictions is the legal regime of competition protection. Disputes over the infringements of these rules as a ground of collective actions are one of the reasons for the incompletely consistent EU policy in this area. This is the reason for the hesitation soft-national legislators in choosing the model of settling the proceedings on collective claims. Such hesitations are not alien to the Bulgarian legislator, as a series of amendments to the CPA have created contradictions in the case law in the consideration of claims based on violations of competition rules.

Д-р Михаил Малчев

**Защитава ли на практика разпоредбата на чл. 26 от Семейния кодекс
интересите на семейството?**

Анстракт: Разпоредбата на чл. 26 от Семейния кодекс на Република България въвежда ограничение на собствеността върху семейното жилище, когато то принадлежи само на единия от съпрузите. По време на брака съпругът - собственик не може свободно да се разпорежда със семейното жилище, а трябва да спазва определени законови изисквания. Прегледът на съдебната практика по приложението на чл. 26 от Семейния кодекс може да отговори на въпроса дали правната уредба защитава по най-добрия начин интересите на семейството.

Ключови думи: разпореждане със семейно жилище, ограничения, съдебна практика, предложения de lege ferenda.

Mihail Malchev, PhD

Does it protect in practice the provision of Art. 26 of the Family Code the interests of the family?

Summary: The provision of Art. 26 of the Family Code of the Republic of Bulgaria introduces a restriction of ownership of the family home when it belongs to only one of the spouses. During the marriage, the husband-owner cannot freely dispose of the family home, but must comply with certain legal requirements. The review of the case law on the application of Art. 26 of the Family Code can answer the question of whether the legal framework best protects the interests of the family.

Key words: disposition of family home, restrictions, case law, proposals de lege ferenda.

М-р Бетим Амети¹⁸

Одговорност на Република Северна Македонија за штета

Анстракт: Целта овој труд е да дава сеопфатна анализа на концептот на одговорност на државата за штета. На самиот почеток ќе направиме кратка историска ретроспектива за

---

¹⁸ Асистент на Правниот факултет при Меѓународниот Балкански Универзитет, Скопје, betim.ameti@ibu.edu.mk

тоа од кадевлуче корени овој институтот на оштетеното право. Потоа, ќе се обидеме да ги анализираме непоходните елементи за засновување на еден облигационен однос со причинување на штета каде што одговорна е државата. Главниот фокус на овој труд е ставен на анализирањето на видовите на одговорност на штета со посебен осврт на вондоговорната одговорност, но ќе се анализира и договорната одговорност. При процесот на анализирањето на вондоговорната одговорност ќе се обработуваат сите случаи во македонскиот правен поредок каде што е предвидена деликтна одговорност на државата и тоа, како случаите стипулирани во Законот за облигационите односи така и случаите стипуларни во други закони. При анализата на горенаведените случаи на одговорноста на државата за штета ќе се пробие и во целта (telos) на законодавецот кога за некој од случаите препишал објективна одговорност, а за некои одговорност врз основа на вина. На крај ќе се анализира моменталната поставеност на процедуралната правна на рамка за остварување на правото на надомест на штета. Овој труд ќе го затвориме со заклучоци за сегашната регулатива на институтот одговорност на државата за штета и ќе дадеме неколку предлози за идни подобрувања на истиот.

Клучни зборови: *Одговорност на државата, објективна одговорност, вина, надомест на штета*

The liability of the Republic of North Macedonia for torts

Abstract: The purpose of this paper is to provide a comprehensive analysis of the concept of state liability for torts. At the very beginning, we will make a brief historical retrospective in order to see where this institute of tort law derives its roots from. Then we will try to analyze the necessary elements for establishing an obligation relationship by causing damage where the state is liable. The main focus of this paper is on the analysis of the types of liability for torts with special reference to non-contractual liability, but contractual liability will also be included. During the analyzing process of the non-contractual liability, all cases in the Macedonian legal order will be processed where the tortious liability of the state is prescribed, and that includes the cases stipulated in the Law on Obligations and the cases stipulated in other laws. Throughout the analysis of the above cases of the state liability for damage we will penetrate into the fundamental goal (telos) of the legislator when for some of the cases prescribed strict liability, and for some liability based on fault. In the final part the current set-up of the procedural legal framework for exercising the right to redress the damage will be examined. We will close this paper with conclusions about the current regulation of the institute of state liability for torts and will give some suggestions for future improvements.

Keywords: State liability, strict liability, fault, redress of damage

*Лилјана Јоноски,
докторант на Правен факултет Кичево*

Кодификацијата на меѓународното јавно право vs. обичајните правила и норми на државите

Анстракт: Меѓународното јавно право претставува збир на правни норми и правила/принципи со кои се регулираат односите на поедините држави во светот, или меѓународни организации и држави. Субјектите на правото се држави и меѓународни

организации, а во поново време и човечките права и права на народите се вклучуваат во оваа гранка на меѓународното право. Но што станува кога говориме за кодификацијата на меѓународното јавно право? Дали и колку длабоко ваквата кодификација навлегува во кодификацијата и уредувањето на односите согласно домашното право на државата? Што се случува со обичајните правила или пак со нормите кои што одредена држава ги има и ги практикува, а не се дел од формалното право на државата? Сепак, се чини дека реално не е можно кодификување без барем најмало внесување на елементи на ново право, што е логично и очекувано во процес на создавање на систематска целина на дотогаш одделени правила. Вообичаено кодификацијата е проследена со одредена измена, односно дополнување на постојното право што значи дека врши и делумна менување на правната легислатива на државата. Токму затоа е потребно при вршењето на кодификацијата да се биде многу внимателен и да се изврши легислатива само онаму каде што е неопходна со цел да дојде до усогласување и системско поврзување на дотогашните одделни правни правила за да не дојде до ситуација кодификацијата да биде оквалификувана како чиста правна легислатива и заради тоа да не биде прифатена од одредени држави. Од тука како заклучок се извлекува и значењето, но и правилното спроведување на кодификацијата на меѓународното јавно право.

Клучни зборови: кодификација, меѓународно јавно право, обичајни норми и правила, легислатива

Liljana Jonoski

PHD student in the Law Faculty Kicevo, International law and policy

Codification of international public law vs. the customary rules and norms of states

Abstract: International Public Law is a set of legal norms and rules/principles that regulate the relations of individual states in the world, or international organizations and states. The subjects of law are states and international organizations, and more recently human rights and rights of peoples are involved in this branch of international law. But what happens when we talk about

the codification of international public law? Does and how deep does such codification go into the codification and regulation of relations in accordance with the domestic law of the state? What happens to the customary rules or norms that a country has and practices, but at the same time they are not part of the formal law of the country? However, it seems that it is not realistically possible to codify without the slightest introduction of elements of new right, which is logical and expected in the process of creating a systematic unit of hitherto separated rules. Usually the codification is accompanied by a certain change, ie supplementation of the existing law, which means that it also performs partial legislation. That is why it is necessary to be very careful when performing the codification and to legislate only where it is necessary in order to harmonize and systematically link the previous separate legal rules so that there is no situation for the codification to be qualified as pure legislation and therefore not be accepted by certain states. Because of these purposes, the meaning is drawn, as well as the proper implementation of the codification of international public law.

Key words: codification, international public law, domestic norms, customs, legislation

Sami Mehmeti, PhD¹⁹
Arta SelmaniBakiu, PhD²⁰

Codex Theodosianus: A Forerunner of Corpus Iuris Civilis

Abstract: In 429, Emperor Theodosius II requested from a commission consisting of nine persons to compose a compilation of all general imperial laws from the time of Constantine to his own day. This compilation was planned as the introduction of a much more grandiose legal collection. The latter

---

¹⁹ Associate Professor at Faculty of Law, Southeast European University, Tetovo

²⁰ Assistant Professor at Faculty of Law, Southeast European University, Tetovo

collection, occasionally called the *codex magisterium vitae* by Roman legal scholars, precedes the attempts of Justinian to codify Roman law. The grand plan was that the *Codex Theodosianus*, as we know it, was to be the first part of three collections. The second, was to feature of fragments from juristic writings, and a third would synthesize the collections of imperial laws and juristic writings into a comprehensive and full statement of Roman Law, which would allow no ‘error or ambiguity’, and which would show ‘what should be followed and what should be avoided by all’. This ambitious *codex magisterium vitae* was never brought into fruition. Instead, after nearly a decade of work, the compilation of imperial laws since Constantine was finalized. It followed the example of the *Codex Gregorianus* and Hermogenianus, in arranging them in the order of older codices. The reception of the *Codex Theodosianus* was a carefully planned and orchestrated moment which strengthened the emperor’s autocracy and the authority of the imperial laws. It was the final act of an arranged and stage-managed projection of the power of the lawgiver to the whole Empire.

Key words: Roman law, Codex Theodosianus, imperial laws, juristic writings, emperor

Др Милица Шутова

Вонреден професор, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

ПРАВНА ЗАШТИТА НА СТВАРНИ СЛУЖБЕНОСТИ- КОНФЕСОРНА ТУЖБА

Анстракт: Законот за сопственост и други стварни права пропишува можност за поднесување две тужби за заштита на стварните службености. Со тужба за утврдување,

сопственикот на привилегираното добро може да бара да се утврди постоење на стварна службеност спрема сопственикот на послужната ствар. Во вториот случај, сопственикот на привилегираното добро кој е неоправдано спречен или попречен во извршувањето на стварна службеност може со тужба да бара престанок на дејствијата со кои се спречува или попречува извршувањето на службеноста. Авторот во овој труд прави анализа на правната заштита на стварните службености со фокус на конфесорната тужба и тоа: тужба за утврдување на стварните службености, публицијанската конфесорна тужба и негаторната конфесорна тужба.

Клучни зборови: стварни службености, конфесорна тужба, публицијанска конфесорна тужба.

Dr. Milica Shutova

Associate Professor, Faculty of Law, University "Goce Delchev" Shtip, Republic of North Macedonia (milica.sutova@ugd.edu.mk)

LEGAL PROTECTION OF REAL SERVICES - CONFSSIONAL LAWSUIT

Abstract: The Law on Property and Other Real Rights prescribes the possibility of filing two lawsuits for the protection of real servitudes. With a claim for determination, the owner of the privileged good may seek to establish the existence of a real servitude towards the owner of the service item. In the latter case, the owner of the privileged good who is unjustifiably prevented or hindered in the performance of a real servitude may file a lawsuit requesting the termination of the actions that prevent or obstruct the performance of the servitude. In this paper, the author analyzes the legal protection of the real servitudes with a focus on the confessional lawsuit, as follows: a lawsuit for determining the real servitudes, the public confessional lawsuit, and the negative confessional lawsuit.

Keywords: real servitudes, confessional lawsuit, public confessional lawsuit.

*Проф. Др Александар Ђорђевић,
Правни факултет у Нишу*

Први писани словенски закон из времена светих Константина и Методија

Анстракт: Први писани словенски правни зборник познат под називом Закон судњи људем (Закон о суђењу људима) представља посебну правну компилацију под великим утицајем римско-византијског права. У правноисторијској науци постоји неколико хипотеза о настанку и пореклу ЗСЈ, а везује се за мисију покрштавања Словена од стране солунске браће Константина и Методија и њихових ученика. Навероватнија је

претпоставка да је настао у Великоморавској кнежевини за време владавине кнеза Растислава у 9. веку, а да се примењивао на територији насељеној балканским Словенима и у Русији.

Овај Закон је донет под великим утицајем византијског права. Од 32 члана само 3 немају свој узор у Еклоги, законодавном делу византијског цара Лава Исавријског у 8. веку. Десет чланова је дословни превод Еклоге, а 19 чланова рецепција уз извесна прилагођавања. Садржи одредбе о породичном, брачном, кривичном и процесном праву. Карактеристично је и да прописује многе епитимије којих нема у Еклоги и то као допунске или чак самосталне кривично-црквене санкције.

Кључне речи: Закон судњи људем, писано словенско право, рецепција римско-византијског права, Еклога, мисија Константина и Методија, покрштавање Словена

Aleksandar Đorđević, PhD

Associate professor at the Faculty of Law in Niš

The first written Slavic law from the time of Saints Constantine and Methodius

Abstract: The very first Slavic legal codex, known under the name “Zakon Sudnyj Ljudem” (Law of Judging the People), represents the first legal compilation written under the influence of roman-byzantine law. There are few hypotheses about the origin of ZSLJ in legal historical sciences. These hypotheses are related to the Christianization of Slavs by brothers Cyril and Methodius and their disciples. The most relevant hypothesis is that its origin lies in the

principality of Great Moravia during the rule of prince Rastislav in IX century and that it was applied in the territory inhabited by Slavs and in Russia.

This legal code was issued under direct influence of Byzantine law. Out of 32 articles of this codex only 3 are not related to Eclogue – legislative writing of the Byzantine emperor Leo III the Isaurian in the VIII century. 10 articles are literally translated from Eclogue, while 19 articles are reception with some adjustments. The Codex contains articles about family, marital, criminal, and procedural law. Characteristics of ZSLJ is that it also contains church punishments which are not included in Eclogue, these punishments represent additional or substantive criminal and church sanctions.

Key words: Zakon Sudnyj Ljudem, written Slavic law, reception of roman-byzantine law, Eclogue, mission of Constantine and Methodius, Christianization of Slavs

Проф. др Новак Крстић

Ванредни професор Правног факултета Универзитета у Нишу

Александра Васић

Асистент Правног факултета Универзитета у Нишу

**ПРОБЛЕМ НЕГАТИВНОГ ПРИРОДНОГ ПРИРАШТАЈА У БАЛКАНСКИМ
ЗЕМЉАМА – СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ
РАЂАЊА ДЕЦЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

Анстракт: Демографска питања, а нарочито проблем наталитета, спадају у ред кључних питања не само развоја, већ дугорочно посматрано и опстанка многих европских земаља. Демографска слика Европе се мења, Европа стари, присутне су изражене миграције из сиромашнијих европских земаља у богатије, као и глобалне миграције, нарочито из ратом захваћених подручја у Азији у земље западне Европе. То ће све у деценијама пред нама значајно променити етничку слику „Старог континента“.

Низак природни прираштај болна је тема у многим земљама Европе које улажу различите напоре на подстицању рађања што већег броја деце. У том смислу, 23. и 24. септембра 2021. године одржан је IV Будимпештански демографски самит земаља Централне Европе (који се традиционално одржава сваке две године почев од 2015), на којем су учешће узеле делегације више централноевропских земаља, предвођене председницима или премијерима. У раду ће бити анализирани најзначајније поруке са овог самита садржане и у заједничкој декларацији. Уједно, биће указано и на мере поспешивања наталитета у појединим европским земљама. Будући да се и Република Србија сусреће са истим проблемом већ дужи низ година, у претходном периоду донете су поједине мере за подршку породици, а 2020. године формирано је Министарство за бригу о породици и демографију које се интензивно бави проналажењем адекватних мера за подстицање наталитета. У раду ће бити анализирани мере које је Министарство предложило, а које ће, у складу са финансијским могућностима, спровести држава Србија у наредном периоду, и дискутовани потенцијални ефекти тих мера.

Кључне речи: демографија, природни прираштај, наталитет, морталитет, миграције, мере за подстицање рађања деце.

Novak Krstić, LL.D.

Associate professor, Faculty of Law University of Niš

Aleksandra Vasić

Assistant, Faculty of Law University of Niš

THE PROBLEM OF NEGATIVE NATURAL INCREASE IN THE BALKAN COUNTRIES – WITH SPECIAL REFERENCE TO MEASURES TO ENCOURAGE THE BIRTH OF CHILDREN IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: Demographic issues, and especially the problem of birth rates, are among the key issues not only for development, but also for the long-term existence of many European countries. The demographic picture of Europe is changing, Europe is aging, there are significant migrations from poorer European countries to richer ones, as well as global migrations, especially from war-torn areas in Asia to Western Europe. In the decades ahead all of this will significantly change the ethnic image of the “Old Continent”.

Low natural increase is a painful topic in many European countries, which are making various efforts to encourage the birth of as many children as possible. In that sense, on September 23 and 24, 2021, the IV Budapest Demographic Summit of Central European Countries was held (which is traditionally held every two years since 2015), in which delegations from several Central European countries, led by presidents or prime ministers, took part. In this paper the authors will analyze the most important messages from this Summit contained also in the signed joint declaration. Alongside, the measures to increase the birth rate in some European countries will be pointed out. Considering that the Republic of Serbia has been facing the same problem for many years, in the previous period certain measures were adopted to support the family, and in 2020 the Ministry of Family Care and Demography was formed, which is intensively dealing with finding adequate measures for stimulating birth rates. In the paper we are going to analyze the measures proposed by the Ministry, which will, in accordance with the financial possibilities, be implemented by the state of Serbia in the coming period, and discuss the potential effects of these measures.

Keywords: demography, natural increase, birth rate, mortality, migration, measures to encourage the birth of children.

Dr Darko Dimovski*

Dragana Milovanović*

---

* vanredni profesor, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Pravosudni istraživački centar, darko@prafak.ni.ac.rs

* Mladi istraživač-pripravnik Inovacionog centra Univerziteta u Nišu. E-mail: draganaamm@gmail.com

ZLOČINI MRŽNJE PREMA VULNERABILNIM GRUPAMA U REPUBLICI SRBIJI*

Apstrakt: Autori na početku rada ističu da je istorija puna primera zločina mržnje. Ipak, tek su u XX veku preduzei prvi koraci ka inkriminaciji ovog nedozvoljenog ponašanja. Republika Srbija je u drugoj deceniji XXI veka predvidela mržnju kao posebno otežavajuću okolnost prilikom odmeravanja kazne u članu 54a Krivičnog zakonika. S tim u vezi autori su naveli da vulnerabilne grupe, poput Roma, pripadnika LGBT populacije, Jevreja i muslimana, su i dalje izloženi zločinima mržnje, pri čemu nadležni državni organi ne reaguju adekvatno. Kako bi ilustrovali svoju tvrdnju o neadekvatnoj primeni pomenute odredbe Krivičnog zakonika, autori su istakli da je do sada doneta samo jedna presuda uz primenu člana 54a. U zaključnim razmatranjima je navedeno da je neophodno raditi na obuci nosilaca pravosudnih funkcija, ali i organa unutrašnjih poslova, kako bi prepoznali izvršenje zločina mržnje i adekvatno primenili normativni okvir.

Ključne reči: zločin mržnje, Republika Srbija, vulnerabilne grupe, Romi, LGBT populacija, Jevreji, muslimani

Darko Dimovski, LLD
Dragana Milovanović, LLM

HATE CRIMES AGAINST VULNERABLE GROUPS IN THE

---

* Ovaj istraživački rad finansijski je podržalo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (Ugovor br. 451-03-68/2022-14/200120 i 451-03-68/2022-14/200371).

REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: At the beginning of the paper, the authors point out that history is full of examples of hate crimes. However, it was not until the 20th century that the first steps were taken to criminalize this illegal behavior. In the second decade of the 21st century, the Republic of Serbia envisioned hatred as a particularly aggravating circumstance when sentencing in Article 54a of the Criminal Code. In this regard, the authors stated that vulnerable groups, such as Roma, members of the LGBT population, Jews and Muslims, continue to be exposed to hate crimes, with the competent state authorities not responding adequately. In order to illustrate their claim about the inadequate application of the mentioned provision of the Criminal Code, the authors pointed out that so far only one verdict has been passed with the application of Article 54a. In the concluding remarks, it was stated that it is necessary to work on the training of holders of judicial functions, but also the bodies of internal affairs, in order to recognize the commission of hate crimes and adequately apply the normative framework.

Keywords: hate crime, Republic of Serbia, vulnerable groups, Roma, LGBT population, Jews, Muslims

*Uroš Zdravković, assistant professor
University of Niš, Law Faculty²¹
Magdalena Krnjaić, master od laws,*

---

²¹uros@prafak.ni.ac.rs

THE RIGHT OF THE BUYER TO ASK PERFORMANCE OF THE SELLER'S OBLIGATIONS IN THE CASE OF THE BREACH OF CONTRACT OF THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS

Abstract: The subject of the paper are the articles 46-48 of the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). Those provisions govern remedies of the buyer in the case of the breach of obligations of the seller and their primary goal is preservation of contract. The buyer may exercise remedies from above mention provisions irrespective of the kind of contract breach – fundamental or non-fundamental breach. First, the buyer may require performance by the seller of his obligations. Furthermore, if the goods do not conform with the contract, the buyer may require delivery of substitute goods only if the lack of conformity constitutes a fundamental breach of contract. If the goods do not conform with the contract, the buyer may require the seller to remedy the lack of conformity by repair, unless this is unreasonable having regard to all the circumstances. The buyer may also fix an additional period of time of reasonable length for performance by the seller of his obligations. Finally, the CISG envisages, under certain conditions, that the seller can even after the date for delivery, remedy at his own expense any failure to perform his obligations.

Keywords: breach of the contract on international sale of goods, buyer's remedies for breach of contract.

Д-р Тодор Каламатиев*

---

²²krnjaic.magdalena@gmail.com

*Д-р Тодор Каламатиев, Редовен професор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, контакт: tonikalamatiev@yahoo.com

Правни аспекти на институтот работа од дома во македонското законодавство и адекватна употреба на дигиталните алатки за олеснето вршење на работните обврски од дома

Апстракт: Динамичните процеси кои овозможуваат функционална флексибилност на работните односи предизвикуваат своевидна актуелност на трудово-правните состојби на современите пазари на труд, под чиј превез се развиваат флексибилните форми на работа, односно флексибилното извршување на (редовните) работни обврски од страна на работниците. Согледувањата кон горепосоченото доаѓа во израз кога се вкрстуваат два фактори во рамки на пазарите на труд, првиот флексибилност на работниот однос и отпочнување на вршењето на работата од дома, како и вториот, дигитализирање на трудово-правниот институт „работа од дома“ и осовременување на овој институт со можностите заразвој на работниот однос кои ги нуди современата дигитална технологија. Во насока на потенцирање на дигитализацијата на редовниот работен однос изразено кон можноста да се вршат работните обврски на работниците од дома, поточно за тие дејности и занимања каде од објективната природа на работниот ангажман е возможно работникот да продолжи да ги извршува своите работни обврски од дома, опфатот на овој труд се однесува кон работниците кои имаат засновано редовен работен однос, односно склучено договор за вработување на неопределено време и договор за вработување на определено време. Трудот ги анализира Конвенцијата С177 на Меѓународната организација за труд, која го регулира работењето од дома, како и Препораката R184 на МОТ за работа од дома. Дополнителните параметри кои се опфатени во рамки на трудот се однесуваат кон утврдувањето подобност и избор на одреден работник да извршува работни обврски од дома, согласно интерната систематизација на работните места кои ги има определено работодавачот. Вториот параметар се однесува кон потребата за воведување на општа постапка за промена на работното место на работникот и негово упатување за извршување на работните обврски од дома. Последниот сегмент од трудот се однесува кон посочување на препораки за полесна практична применливост и оптимизација на институтот работа од дома во рамки на редовниот работен однос, во времиња на активна дигитализацијана трудот. Препораките за оптимизација се насочени кон две нивоа, односно на ниво на национална легислатива и на ниво на работодавач.

Клучни зборови: работен однос, работа од дома, дигитализација.

PhDTodorKalamatiev*

---

*М-р Никола Мурцев, Докторанд, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“, контакт: nikola.murdzev@gmail.com

*TodorKalamatiev PhD, Full Professor, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Law “Iustinianus Primus”, contact: tonikalamatiev@yahoo.com

Legal aspects of the work-from-home institute in the Macedonian legislation and adequate usability of digital tools for easier performance of work-related responsibilities from home

Abstract: The dynamic processes that enable functional flexibility of the labour relations is causing a sort of a topicality of the legal conditions in the modern labour markets, under the auspices of which the flexible forms of working arrangements are developed, i.e. the flexible performance of (regular) working obligations is being conducted by the workers. In line with the observations towards the abovementioned, come into the fore when two factors intersect within the labour markets, the first is the flexibility of the employment relationship and starting work from home, while the second one is the digitalization of the labour law institute "work from home" and modernization of this institute with the opportunities for employment development offered by modern digital technology. In order to emphasize the digitalization of the standard employment relationship, expressed towards the possibility to perform work responsibilities by the workers from home, or more precisely for those activities and occupations where from the objective nature of the work engagement it is possible for the employee to continue performing his work responsibilities from home. The scope of this paper refers to the workers who have established a full-time employment, i.e. concluded an employment agreement for an indefinite period of time and an employment agreement for a definite period of time. The paper analyzes ILO Convention C177, which regulates work from home, and ILO Recommendation R184 on work from home. The additional parameters that are covered in this paper are referring to the determination of the eligibility factor and selection of particular employees to perform work responsibilities from home, in accordance with the internal systematization of jobs determined by the employer. The second parameter refers to the need to introduce a general procedure for changing the job of the employee and his referral to perform work duties from home. The last segment of the paper refers to pointing out recommendations for easier practical application and optimization of the institute work-from-home within the regular employment relationship, in times of active digitalization of labour. The recommendations for optimization are aimed at two levels, i.e. at the level of national legislation and at the level of the employer.

Keywords: employment relationship, work from home, digitalization.

*Проф. д-р Ангел Ристов
Редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје*

---

* Nikola Murdzev, PhD Candidate., Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Law "Iustinianus Primus", contact: nikola.murdzev@gmail.com

УЛОГАТА И ЗНАЧЕЊЕТО НА ОПШТИОТ ДЕЛ ВО КОДИФИКАЦИЈАТА НА ГРАЃАНСКОТО ПРАВО

Анстракт: Македонското право е едно од ретките во Европа кое отстапува од европската традиција и сеуште го нема кодифицирано граѓанското право. Тоа е причината за неконзистентната граѓанско-правна регулатива и за бројните противречности и правни празнини. Деловите од граѓанското право се уредени со посебни закони. Недостасува закон кој посебно би ја уредил материјата на општиот дел и покрај тоа што во домашната наука за граѓанското право со децении се изучува предметот Општ дел на граѓанското право. Овој недостаток конечно ќе биде исправен со донесувањето на македонскиот Граѓански законик. Од сите делови на Граѓанскиот законик, стварно, облигационо, наследно и семејно, општиот дел е еден од најапстрактните и најсложените. Тој претставува заедничката врска, врзивното ткиво и нишка која ги поврзува сите делови на кодификацијата. Во него се содржани најзначајните принципи на кои се базираат граѓанскоправните норми во уредувањето на граѓанските односи. Поради тоа, Општиот дел е од исклучително и големо значење за граѓанската кодификација. Во неговата содржина задолжително треба да го најдат своето место правилата со кои се уредува: правниот субјективитет на физичките и правните лица, објектите, граѓанско-правните факти, особено правните дела, правните модалитети, застареноста, вршењето на правата, застапништвото. Исто така, во општиот дел треба да се најдат и одредбите со кои се уредува важноста на граѓанскоправните закони, во времето, просторот и лицата и други важни појаснувања за примената на Граѓанскиот законик. Комисијата за изготвување на Граѓанскиот законик ќе биде исправена пред голем предизвик при уредувањето на Општиот дел. Определувањето на моделот, опфатот на општите институти и прашања кои ќе бидат предмет на уредување нема да биде едноставна работа за Комисијата. Искуството од споредбеното право и од европските постари и понови кодификации ќе овозможат Комисијата да ги избере најдобрите решенија и практики.

Клучни зборови: Граѓански законик, пандектна систематика, опште дел на граѓанско право.

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF THE GENERAL PART IN THE MACEDONIAN CIVIL LAW CODIFICATION

Abstract: Macedonian law is one of the few in Europe that deviates from the European tradition and has not yet codified civil law. That is the reason for the inconsistent civil law regulation and the numerous contradictions and legal gaps. Parts of civil law are regulated by special laws. There is no law that would specifically regulate the matter of the general part, despite the fact that in the domestic science of civil law the subject General part of the civil law has been studied for decades. This shortcoming will finally be corrected with the adoption of the Macedonian Civil Code. Of all the parts of the Civil Code, property law, obligations, succession and family law, the general part is one of the most abstract and complex. It is the common link, the connective tissue and the thread that connects all the parts of the codification. It contains the most important principles on which the civil law norms are based in the regulation of civil relations. Therefore, the General part is of exceptional and great importance for the civil codification. In its content, the rules that regulate it must find their place: the legal subjectivity of natural and legal persons, objects, civil-legal facts, especially legal acts, legal modalities, obsolescence, exercise of rights, representation. Also, in the general part should be found the provisions that regulate the importance of civil law laws, in time, space and persons and other important clarifications for the application of the Civil Code. The Commission for drafting the Civil Code will face a great challenge in the regulation of the General part. Determining the model, scope of general institutes and issues to be addressed will not be an easy task for the Commission. Experience in comparative law and European older and newer codifications will enable the Commission to select the best solutions and practices.

Keywords: Civil Code, Pandekt systematics, general part of civil law.